C. C. Postale. - Esce ogni mercoledì e sabato. - 23 dicembre 1925.

(II. izdaja)

Posamezna številka 25 stotink.

Izhaja: vsako sredo popoldne in soboto zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
« pol leta 8 L.
« četrt leta 4 L.
Za inozemstvo leto lir 40.
Na naročila brez doposlane naročnine se ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik: Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 102 V Gorici, v sredo 23. decembra 1925. Leto VIII.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo v naprej. List izdaja konsorcij »GORIŠKE STRAŽE«. Tisk Zadružne tiskarne v Gorici, Riva Piazzutta št. 18.
Uprava in uredništvo ulica Mameli štev. 5 (prej Scuole).

F. W. Foerster, vseučiliščni profesor:

Božična poslanica Slovencem

Ko se je mudil poslanec dr. Besednjak z Švici, je prišel v dotiko s slovečim učenjakom F. W. Foesterjem ter ga naprosil, naj spiše za naš list članek, ki ga v naslednjem priobčujemo:

»Uredništvo me je naprosilo, naj dam na pot pozdrav za slovensko ljudstvo v Italiji, med katerim imam mnogo dobrih prijateljev in nekdanje učence, ki so bili obenem učenci meni posebno dragega mojstra drja Kreka. Nanj me veže nepozabna ura iz časa svetovne vojne, ko sem se razgovarjal ž njim »o potrebi slovansko - nemškega kulturnega sodelovanja« na povsem novih temeljih. V njegovi podobi sem videl vse ljubeznive in velike poteze slovenskega ljudstva, ki obetajo v bodočnosti še dragocenih darov za človeško oplemenitenje Evrope: redkokedaj sem srečal človeka, ki bi bil tako globoko in ves zakoreninjen v lastnem ljudstvu — zdelo se je, da je zrastel iz duhteče pomladanske zemlje — pa da bi bil hkrati tako ljubeče odprt za tujerodne vrline. Neki večer sem ga čul razpravljati z nekim nemškim nacionalcem: kazal je pri tem visoko spoštovanje za stara nemška duševna izročila in navajal same besede Herderja, Gotheja in Schillerja, s čimer je onega nacionalista nujno postavil v sramoto. Sklenil je z besedami: »Čuda tvori njih spor, — večja tvori njih sklad.« (»Grosses wirket ihr Streit — Grösseres wirket ihr Bund.«)

V njegovem duhu bi spregovoril danes rad par besed o vprašanju, kako se da očuvati narodna svojstvenost? Ali je to poseben način, kako narod razmahne svojo sebičnost, kako jè in pije, kako se pretepa in dela kupčije? Ne! Kdor govori o čuvanju narodnega občestva in se zanj navdušuje ali zastavlja zanje celò življenje, ta ima v mislih nekaj boljšega in višjega. Ljudsko občestvo je zanj kakor spomin na rodno mater, na sestro, na nevesto, je kakor živ klic po vsem tistem, kar je nad sebičnost, nad ves pohlep po dobičku in zunanji veljavi, kar ga navdaja z ljubeznijo, z zvestobo, spoštovanjem, z resnicoljubjem, ga preveva s hrepenenjem in vero ter ga veže tako s svetom, ki je zunaj njega, a v isti čas tudi z najglobljimi vrelci lastnega mu življenja. V nasprotju s svetovnim občestvom je narodno občestvo skupna usoda jasno določenega kroga ljudi, je pesem njihove usode ,obsega njihove skupne spomine, razgrinja posebne načine čustvovanja in izražanja tega življenskega kroga v njih najglobljih in najbolj pristnih oblikah, kakor so jih ustvarili najgloblji in največji duhovi v vznešenih trenutkih. Kdor živi v tesnih stikih z izročili svojega naroda, ta se zbuja tudi sam k svojemu najglobljemu bistvu in se uči, kako ga polno izražati. Ta zmisel narodneega občestva nam tudi razloži, zakaj je ravno nadnarodno krščanstvo tako neizmerno obogatilo in učvrstilo vsebino in obliko narodnosti. V krščanstvu se duša šele prebudi k polnemu življenju in se odtrga službi gole sebičnosti: nebeška ljubav je bila tista, ki je dala slednji zemski ljubezni povsem novo globokost in veličino in nesla v vse človeške odnošaje novo posvečenje, prisrčnost in stanovitnost. Ko privrše zato težke usode nad cel narod, se dà zaklad njegove narodnosti oteti samo tako, da se ljudstvo s podvojeno gorečnostjo oklene zakladov krščanskega izročila. Le z duhovno silo, ki je dotekala iz poglobljenega krščanskega življenja, in ne morda le z nacionalizmom so Poljaki narodnost svojo oteli skoz najhujše roparske navale.

Kaj sledi iz tega za borbo, ki jo slovensko ljudstvo bije, da bi ohranilo svojo narodnost? Rekli bi: Otmite se najprej sovraštva, otmite se nevarnosti narodne sebičnosti, ki se tolikanj vsiljuje, kadar je narod s preganjanjem sam nase zavrnjen.

Duša, pa ,ki sovraži in ki je enostransko le sebe polna in s svojo usodo navdana, taka duša uboža — na tem pa zamirajo najgloblje in najdragocenejše vrednote narodovega bistva. Ne sovražnik, pač pa sovraštvo do sovražnika ubija resnično notranje življenje in ljubezen naroda. »Ljubite sovražnike!« — edino s tem se je môči rešiti pred sovražnikom in zmagati njegovo sovraštvo. Prav umejte: To se ne pravi, pustiti boj za lastno pravico; ne, marveč se pravi: Borbo za dobrine lastne narodnosti družiti s poštenim umevanjem dobrin tuje narodnosti. Tako umevanje duše širi in poglablja in baš to jači tudi lastno narodno občestvo in njegovo notranje bogastvo.

Evropa se je razbila ob realni politiki narodne sebičnosti, ozdravela bo edino s plodno realno politiko krščanskega duha.

Italjanski pregovor pravi: »Komur Bog zapre vrata, temu odpre okno.« Vam plemenitim Slovencem v Italiji so danes vsa vrata zaprta: Odprite okno v višji svet, tolažite in bistrite se bolj kakor kdaj prej z besedo iz višine in bodite prepričani, da bodo vam od tam dodeljene nove moči in sredstva, s katerim boste rešili vaše najdragocenejše dobrine in uveljavili vašo pravico pred svetom!

Jubilej zaslužnega moža.

Malo je med Slovenci v Italiji mož, ki bi bili za narod tako zaslužni kakor je prečastiti gospod Josip Grašič, kanonik in župnik v Bermu v Istri. V dneh, ko obhaja štirideset-letnico mašništva, se ne moremo zdržati, da ne bi napisali nekaj vrstic o teh tihem, preskromnem, a skoro nepopisnem dobrotniku ljudstva.

Josip Grašič se je rodil 21. marca 1863. v Križu na Gorenjskem. Po dovršeni ljudski šoli v Kranju ter srednji šoli v Ljubljani je Grašič vstopil v goriško semenišče ter pel prvo sv. mašo 10. januarja 1886., nakar je služboval po raznih krajih v Istri, v kateri si je stekel nevenljivih zaslug za ljudstvo na gospodarskem in kulturnem polju.

Kot kaplan v Grašišću je hodil vsako nedeljo v 2 uri oddaljeni Sv. Križ, kjer je maševal ob 11. uri, prihajal pa je redno že ob 9. uri, ker je v nalašč zato najeti sobi zbiral seljake, da jih je poučeval v branju in pisanju. Šol namreč tedaj Istra skoro ni imela.

Čim je postal župnik v Bermu, je osnoval pomožno šolo, v kateri je sam poučeval sedem let. Po njegovem prizadevanju so kasneje zgradili šolsko poslopje. Danes je beramska šola ena izmed prvih po istrskih vaseh.

Josip Grašič je bil med ustanovitelji »Dijaškega podpornega društva« v Pazinu, ki je pomagalo revnim kmečkim sinovom, da so se mogli šolati. Josip Grašič je tudi ustanovil Tiskovno društvo v Pazinu ter osnoval istotam hrvatsko tiskarno, v kateri se je tiskal »Pučki Prijatelj«, glasilo istrskega ljudstva. Po vojni so znani-neznani mladeniči tiskarno požgali in s tem povzročili organizaciji 400 tisoč lir škode.

Josip Grašič je sam gospodarski, teoretski in praktični, strokovnjak. Njegovo posestvo v Bermu je krasen zgled in prava šola za napredno kmetovanje. Osnoval je posojilnico in hranilnico, mlekarsko zadrugo. Nihče ne bo preštel gospodarskih člankov, ki jih je Grašič po raznih listih priobčil ljudstvu v korist. Bil je dolgo vrsto let občinski starešina v Pazinu, kjer je užival splošno spoštovanje. Pred vojno pa so ga istrski volilvci poslali tudi v deželni zbor, katerega pa je svetovna vojna ukinila.

Te vrstice, v katerih smo samo v glavnih obrisih podali sliko našega zaslužnega in častitljivega rojaka, zadostujejo, da spozna najširša goriška slovenska javnost, s kakim veseljem in zadoščenjem zrejo danes Istrani na svojega dobrotnika ob 40 letnici njegovega mašništva. Tudi Goričani se pridružujemo častivcem in kličemo jubilantu: Bog ga živi!

DNEVNE VESTI.

Zaplemba.

Božična številka »Goriške Straže« je bila zaplenjena radi »Rimskega pisma« poslanca Besednjaka, češ da so v njem zapisane sodbe, ki ponižujejo ugled vlade in ščuvajo proti njej duhove. Vsled tega smo morali izdati sedanjo drugo izdajo brez »Rimskega pisma«. Naročniki naj nam oprostijo zakasnitev.

Pašićeva osemdesetletnica.

Dne 19. dec. je praznoval jugoslovanski ministrski predsednik Nikola Pašić svojo osemdesetletnico. Pašić je izredna, markantna politična osebnost in sega njegov vpliv daleko preko mej jugoslovanske države. Njegova izrednost se zrcali že v tem, da kot osemdesetletnik drži še krepko v rokah krmilo države, katero je v veliki meri pomagal zgraditi, v kateri pa še vse vre in kipi, ker si posamezni idejni toki še niso mogli vsekati mirnih strug. V zgodovini imamo sicer pogosto slučaje, da se možje železne volje in polni življenjske sile do najpoznejših let ohranijo pri oblasti. Naj spomnimo iz zadnjih desetletij na velikega angleškega politika Gladstone, ki se je kot osemdesetletnik še živo bavil s politiko, na nemškega železnega kanclerja Bismarcka, na francoskega »tigra« Clemenceau-ja, ki je skoro osemdeset let star vodil pariško mirovno konferenco.

Nikola Pašić se je rodil 19. dec. 1845. Šolal se je na tehniki v Curihu ter se je tam navzel revolucijonarnih idej znanega ruskega revolucijonarja Bakunina. Ko se je vrnil v domovino, se je pridružil ognjevitemu Svetozarju Markoviću, ki je bil prvi sejalec socialističnih idej v Srbiji. Z njim sta ustanovila radikalno stranko. Radik. stranka je bila v svojih prvih pričetkih, tudi še pod Pašićevim vodstvom, socialnorevolucijonarna in agrarnosocialistična. Borila se je proti kroni, uradništvu in armadi. Pašić se ni plašil tud ipred revolucijonarnimi sredstvi in je bil leta 1883. obsojen celo na smrt, ker so ga dolžili, da je bil soudeležen pri nekem kmečkem uporu v njegovem rojstnem mestu Zaječarju. Posrečilo se mu je pa zbežati. Tudi pozneje je bil zapleten v nevarne politične boje in l. 1899. zopet obsojen na 5 let ječe. Ker se je pa izdal za zvestega pristaša takratne dinastije Obrenovićev, je bil pomiloščen.

Pašić je prišel s triintridesetim letom v skupščino, s petinštiridesetim je pa prevzel vodstvo svoje stranke. In od tedaj je značilna oseba Pašićeva s častitljivo brado vedno v prvih vrstah javngea življenja na Balkanu. Vsled desetletij, skozi katera je bila usoda nekdanje Srbije in sedaj Jugoslavije, združena z delom tega posebnega moža, si ga mi že ne moremo drugače predstavljati kot z veliko, sivo brado, neprodirnim pogledom in negibnim obrazom, katerega nikdar ne zapusti hladnokrvnost.

Želimo mu ob osemdesetletnici, da bi videl Jugoslavijo, katero je pomagal ustvariti, še veliko, zdravo in krepko.

Vesele in blagoslovljene

božične praznike želimo vsem našim naročnikom, sotrudnikom, čitateljem, prijateljem, sploh vsemu našemu slovenskemu ljudstvu. Naj bi ti prazniki miru božjega prinesli nekoliko utehe v naša raztrpičena srca, naj bi naše duše okrepili z novimi, životvornimi silami.

Uredništvo in upravništvo.

V znanje.

Ker bi morala prihodnja številka našega lista iziti ravno ob praznikih, zato je ne moremo izdati. V nadomestilo smo izdali današnjo »Stražo« na osmih straneh.

»Narodni svet«.

Sporočamo čitateljem, da je politično društvo »Edinost« v Trstu v nedeljo 20. t. m. izdalo izjavo, s katero je odgovorilo na predlog poslanca drja Besednjaka, naj slovenske politične organizacije osnujejo »Narodni svet«. Tržaška izjava začenja s trditvijo, da je tržaška »Edinost« edina bila vedno za popolno slogo. Nato na kratko posnema razvoj povojnega političnega življenja Slovanov v Italiji. V dolgih izvajanjih obtožuje našo politično organizacijo in napada naše javne delavce. Ta oblika odgovora je napravila na slovensko javnost mučen utis.

Naše hrvatske in slovenske politične organizacije bodo v najkrajšem času zavzele napram tej izjavi stališče.

Voščilo.

Politično društvo »Edinost« in Kmečko - delavska zveza v Gorici vošči svojim članom vesele božične praznike in blagoslovljeno novo leto.

Svoje člane pozivljamo, da razvijejo za božične praznike živahno agitacijo za naš tisk, pred vsem za »Goriško Stražo«. *Tajništvo.*

Dodatne ure ukinjene.

Spet je na dnevnem redu prašanje, ki ga naše ljudstvo globoko občuti in z vso pozornostjo zasleduje: Vprašanje o šoli. Gentilejev šolski zakon določa, da se na šolah, ki jih obiskujejo otroci slovenskih, hrvatskih in nemških staršev, vpeljejo dodatne ure za pouk v materinščini.

Zakon govori jasno. Vendar pa krajevna šolska oblastva niso povsod in dosledno uvedla dodatnih ur. Lanskega leta že je posl. dr. Besednjak s pomočjo zaupnikov sestavil seznam vseh slovenskih in hrvatskih občin, kjer šolska oblastva niso hotela uvesti dodatnega pouka kljub zahtevam staršev. Vložil je na naučnega ministra Fedeleja dolgo vrsto interpelacij, v katerih je prašal, zakaj se šolska oblastva ne držé zakona in ne vpeljejo dodatnih ur za slovenščino in hrvaščino. Gre v vsem za 65 občin, po ogromni večini v Istri. Nato je imel posvetovanje z ministrom Fedelejem, kateremu je predložil obširno poročilo. Minister mu je obljubil, da bo zadevo preštudiral in mu odgovoril pred začetkom šolskega leta 1925/26. — Toda odgovora kljub ponovnim posredovanjem ni bilo. Ko se je posl. Besednjak vrnil začetkom decembra v Rim, je zvedel, da vlada pripravlja nov odlok, ki bo na novo uredil prašanje o dodatnih urah.

In vprašanje se je res rešilo.

»Gazzetta ufficiale«, uradni list kraljevine je priobčil dne 21. t. m. kraljevi odlok zakon z dne 22. novembra 1925 št. 2191, ki obsega določbe glede učnega jezika v ljudskih šolah. *Dodatne ure so odpravljene.*

Poročila posl. Besednjaka o tem predmetu iz razumljivih razlogov ne moremo priobčiti v tej številki.

Naročniki, prijatelji!

Kar tri praznike (božič, sv. Štefan, nedelja) bomo imeli letos. Časa bo dovolj, da uganemo in oskrbimo eno in drugo. Ne zabimo *med drugim* zlasti *naše* »G. Straže«. *Vsak naj jo naroči — plača sam in naj agitira in poskrbi, da to store tudi njegovi prijatelji, znanci, sorodniki, sosedje. Samo* 15 L *stane ta koristen list* za celo leto 1926. Kdor plača celoletno naročino do 15. januarja 1926 dobi na vrh še »Pratiko«. *Kdor ne more sam naročiti naj se združi z drugim, ki tudi ne more sam plačati. V združenju je moč! Le ljudstvo, ki čita svoje časopise in skrbi za nje, ima bodočnost. Gorje nam, če pustimo berilo, knjige in časopise! Če je veljalo to kedaj velja to zlasti danes za nas Slovence v Italiji, ko nimamo več ljudskih šol v materinščini. — Zato porabimo bližnje praznike za naš list, našo »Stražo«! Fantje in dekleta, možje in matere, ki hočete dobro svojim domačim, svojim dragim naj si bodo že doma ali ne (delavci, vojaki itd.), naročite jim »G. Stražo«* in pošljite naročnino na Uprava »G. Straže« — Gorica Gorizia, Via Mameli 5. — Na delo za dobro, sveto stvar!

Misijonski dnevi na Goriškem.

Od 3.—6. januarja 1926 bomo obhajali po vsej goriški nadškofiji misijonske dneve. V cerkvah se bodo obhajale velike misijonske slovesnosti, v društvenih dvoranah pa misijonske prireditve s predavanji, igrami, deklamacijami in petjem.

Prav je, da se tudi mi vnamemo za to versko in socialno idejo, ki je po vsem svetu zanetila v sedanji materijalistični dobi doslej neznan plamen najvzvišenejšega idealizma. Zlasti mi krščanski socialci pozdravljamo te misijonske dneve z globokim prepričanjem, da bodo našemu ljudstvu samemu v veliko korist.

Obenem pozdravljamo to veličastno manifestacijo verske zavesti tudi zato, ker daje naši narodni manjšini sijajno izpričevalo prekipevajočih življenskih sil. Narod, ki se more žrtvovati za druge, živi in bo živel.

Misijonski letak.

»Duhovska misijonska zveza« je priredila za misijonske dneve lep misijonski letak, ki ga razpošlje v 20.000 izvodih med Slovence Julijske Krajine. Naša želja je, da pride ta list v vsako našo družino, ker je zares tako prirejen, da se bo po njem naše obzorje zelo razširilo in da postanejo zlasti naša srca ob prežlahtni misijonski ideji mnogo žlahtnejša.

Zvedeli smo, da je »Misijonska zveza duhovnikov« razposlala ta letak na vse slovenske župne urade goriške, tržaške in reške škofije. Cena obširnemu, zelo poučnemu in obenem dokaj kratkočasnemu listu bo 50 stotink. O priliki misijonskih dni naj vsakdo z veseljem seže po njem. Te stotinke vporabi vsak sam zase kar najbolj koristno, obenem pa podpre s to majhno vsotico poganske misijone, katerim je namenjen ves čisti pribitek.

Koncert zbora »Zveze učiteljskih društev«.

Kakor smo zadnjič poročali priredi priznani učiteljski zbor svoja dva božična koncerta v Renčah in v Ajdovščini. V Renčah se bo vršil dne 26. t. m. ob 3. uri pop. v Ajdovščini drugi dan, dne 27. t. m. tudi popoldne. Spored bo bogat in zanimiv kakor je bil pri vseh koncertih tega našega najbolj odličnega zbora. Dolžnost vsakogar, ki se zanima za našo stvar, ki občuduje požrtvovalno delo članov zbora, ki se zaveda njegove prosvetne veljave, ki ljubi slovensko pesem, je, da se koncertov gotovo vdeleži!

Žganjekuharjem.

Mnogi žganjekuharji so vprašali tajništvo Kmečko - delavske zveze v Gorici, če smejo posestniki tropin, ki so že prodali tropine za žganjekuho, tudi po 31. decembru 1925 hraniti tropine doma, če jih kupec ne more pred 31. decembrom spraviti na svoj dom? Tajništvo K. D. Z. se je informiralo glede te zadeve pri tukajšnjem tehničnem finančnem uradu. Zastopnik urada je izjavil, da je zaprosil pojasnilo v tej zadevi pri finančni intendanci, pa ni še prejel odgovora. Če pride odgovor pravočasno, bomo poročali v »Gor. Straži«.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.

Nov doktor.

Na univerzi v Sieni je bil dne 12. decembra promoviran za doktorja prava g. Edvard Della Savia iz Sv. Antona pri Kopru, nečak g. Ivana Pipana, župnika v Avberu na Krasu. Častitamo!

Razpisani mesti.

Podprefektura nas naproša, da objavimo:

Notranje ministrstvo je razpisalo pod št. 30399—9810/0 »Gazzetta Ufficiale« št. 286 od 10. decembra t. l. mesti prvega in drugega nadzornika za oblastvo javne varnosti, ker je bila kr. straža (R. guardia) razpuščena; za obe mesti se poteguje lahko bivši častniki.

Kdo ve kaj?

Pred dnevi je odšel neznano kam 12-letni deček nizke, močne postave, oblečen v črno-zeleno suknjo, žametasto obleko s hlačami do kolen, črnimi nogavicami, temnorudečkasto majo in sivo čepico na glavi. Kdor bi o dečku kaj zvedel ali ga kje dobil, naj ga pripelje ali naznani v Prelesju pri Plaveh 44. Za trud dobi primerno nagrado.

Vesele božične praznike.

V »Božični prilogi« prinašamo dve pismi, v katerih naši izseljenci in vojaki pošiljajo svojim domačim in vsemu našemu ljudstvu iskrena božična in novoletna voščila. Poleg priobčenih voščil smo prejeli še celo kopico drugih sličnih pisem. Naj jih za danes radi pomanjkanja prostora samo kratko navedemo. V prihodnji številki bomo po možnosti objavili vsa ljubezniva pisma, ki pričajo, kako naši ljudje, živeči v dalnjem svetu, z vso dušo vise na svoji domačiji. Njihovih voščil in pozdravov jm ne vračamo samo v lastnem imenu, temveč v imenu vseh onih, katerim so namenjeni.

Svoja božična in novoletna voščila pošilja večja skupina naših fantov - vojakov iz Bolonje, Florence, Genove, Turina, ter skupine izseljencev iz Saarguenimes, Piennes in Mouthe v Franciji. Bog živi in blagoslovi našo bratsko vzajemnost v teh svetih dnevih.

Pol kila kave

samo stane naša »Goriška Straža« ali

2 kg sladkorja

za l. 1926. Naj ne bo nobenega med nami, ki bi si ne upal, če treba si tudi pritrgati od ust, žrtvovati nekaj malega za dobrega prijatelja — kar je nam »Goriška Straža«.

Mestne novice.

* *Polnočnice* radi poprave stolnice in drugih razlogov letos ne bo v našem mestu. Slovesne jutranjice bodo na sv. večer ob petih pri sv. Ignaciju — in istotam na božič pontifikalna sv. maša ob 11. uri.

Shod društva Skalnica

bo v nedeljo dne 27. t. m. ob 4. uri popoldne v cerkvi sv. Ivana. K obilni udeležbi vabi

predsedništvo.

Kaj je novega na deželi?

Solkan.

V nedeljo 27. t. m. ob 3.30 popoldne bo vprizorila tukajšnja Marijina Družba v prostorih g. Mirka Mozetiča Turšičevo dramatično bajko: »Izgubljeni raj«. Vsi, ki se želite navžiti nedolžnega veselja prihitite k ljubki prireditvi!

Vrtojba.

Vrtojbenci so imeli v nedeljo dne 13. dec. zgodovinski dan. Goriški knezo-nadškof je posvetil tamošnjo novo cerkev v čast presv. Srcu Jezusovemu. — Kolikor jaz vem, je to prva popolnoma nova cerkev, ki se je dvignila iz ruševin. — Kdor se je za to trudil in vidi sedaj sad svojega truda, je lahko zadovoljen. Čast pa tudi Vrtojbencem, ki so se po dolgem prepiru prijateljsko zložili za cerkev, ki je resnična lepota za celo Vrtojbo. (Slovesnosti, dasi v mrzlem zimskem

Friderik Wiljem Foerster.

Danes objavlja »Goriška Straža« na uvodnem mestu izviren članek izpod peresa vseučiliščnega profesorja F. V. Foersterja. Ko se je naš poslanec dr. Besednjak mudil v Švici, je obiskal tega slovečega učenjaka in mu obrazložil stanje in boje slovanskega ljudstva v Italiji. F. V. Foerster, ki stoji na čelu evropskih veleumov stremečih za pobratenjem med narodi, je napisal za »Goriško Stražo« božično poslanico, da nas okrepi, da nam podpriča, kako najsvetlejši duhovi evropskega sveta razumejo boj za narodne pravice. Z globokim ganotjem sprejemamo primorski Slovenci to poslanico. V tolažbo in bodrilo nam je, da tudi zunanji svet spremlja v duhu našo borbo, ki slednjič ni nič drugega kot delo, da se v naši deželi ostvari evangeljska misel, da smo vsi ljudje in vsi narodi — bratje.

Poslanica, ki danes gre med primorske Slovence, zadobi pravi in polni pomen, če zvemo, kako važno mesto zavzema F. V. Foerster v moderni svetovni kulturi.

Fr. V. Foerster je bil rojen 2. junija 1869 v Berlinu iz rodbine znanega zvezdoslovca Foersterja. Že mladenič se je ves zaglobil v znanost; posebno se mu je priljubilo vzgojeslovje. Trideset let mu je bilo, ko so ga pozvali v švicarsko mesto Curih, da sprejme mesto profesorja na vseučilišču. Le nekaj let je tam učil, zakaj kmalu ga je dunajsko vseučilišče imenovalo za rednega profesorja modroslovja. Na Dunaju se je kmalu zbrala krog njega cela občina učencev, zakaj imel je na mlade visokošolce izreden vpliv. Tudi mnogi slovenski dijaki, posebno oni iz katoliških društev, so bili med njegovimi slušatelji. Zadobil je s časom duševne somišljenike in učence v razumništvu vseh evropskih narodov in njegovi vzgojeslovni nauki so prodrli tudi preko morjà v ameriške znanstvene kroge.

Kaj je nagnilo tisoče razboritih mladih mož, da so se z vsem srcem oklenili Foersterjevih naukov? Temeljna misel, ki se vije in narašča v vseh njegovih spisih, je ta: Vzgojitelj naj prebudi v človeku zdrave sile, tako da se bo učenec sam vzgajal, se iz lastnih sil razvijal, se boril sam s seboj, in tako naj mladi človek v stalni dnevni borbi s slabimi silami raste v kremenit značaj. Vzgojitelj naj vpelje mladega človeka v resnično življenje, odkriva naj mu zapleteno sožitje ljudi, stremi naj za tem, da se otrok ljubeče vglobi v življenje drugih ljudi, v življenje družine in naroda, v življenje v delavnici, v poklicu — in da tako zida na svojem značaju in izkleše iz sebe krepko, pravično in ljubečo osebnost.

Izredni pomen Foersterjev je v tem, da je opozoril široke vrste mladih razumnikov na nevarnost, ki grozi svetu, ker prevladuje tehnična kultura. Denar veljà, umsko znanje, spretnost, pest in sila — notranje vrednote srca: poštenje, značaj, čistost, zdržnost, gubijo na pomenu in vsihajo. Proti temu blodnemu naziranju je Foerster vnovič visoko dvignil evangeljske vrednote in je pozval mladino, naj išče sreče in radosti v tem, da vsak dan izpopolnjuje in očiščuje svoje notranje življenje.

Dosledno prenaša Foerster te misli tudi na življenje med narodi. Odtod njegova ljubezen do slabotnih manjšin, odtod izvira njegov klic, naj se človeštvo izmiri in pravično spravi. Te svoje mirotvorne ideje podaja Foerster v tedniku »Die Menschheit« (Človeštvo) v Curihu. S svojimi vzgojnimi spisi je Foerster započel novo razdobje v modernem šolstvu in v vzgoji, pa se je tudi pogumno postavil v prve vrste mož, ki se bore za mir med narodi. Med vojno je svoje prepričanje z žrtvami podpričal, ko je v Monakovem vstal proti vojni politiki cesarske Nemčije in napovedal, da žene militarizem Nemčijo v propast. Foerster je moral zapustiti svoje mesto in se umakniti v Švico, kjer uči na curiškem vseučilišču.

Njegove knjige, preko 15 obširnih del, so prevedene v jezike vseh večjih narodov. Najbolj znana dela so »Jugendlehre«, za stariše in vzgojitelje, potem »Šola in značaj«, »Spolna etika in spolno vzgojeslovje«; mladini je napisal več vzgojnih priročnikov, med katerimi slovi »Nauk o življenju«. Socialna prašanja je obdelal v vrsti del: »Krščanstvo in razredni boj«, »Svetovna politika in svetovna vest«. Izredno globoko je vplivalo njegovo delo »Kristus in človeško življenje«, ki spada v novejšo dobo njegovega dela.

Foerster se je tekom petindvajsetletnega dela razvijal: Sprva je bil ta učenjak prepričan, da je mogoče ozdraviti bolno družbo brez vere in brez milostnih sredstev, samo z neko umsko etiko. Vedno bolj pa je rastlo v njem prepričanje, da je versko življenje edini vogelni kamen, na katerem more trdno stati značajni človek in pravična družba. Njegova najglobja dela oznanjajo to veliko resnico.

Mir božji slovenskim domovom!

Ksaver Meško:

Sveti večer.

Še en praznik je med nami, katerega nam ni mogla vzeti ne beda ne vojska, ne moda ne brezbožnost. Na ta praznik se vračajo domov vsi. Oživela so pota in ceste — po njih prihajajo radostnih oči oni, ki jih je raztreslo življenje. Ta sveti večer morajo biti pri ognjišču vsi: oče, mati in deca, vsi polni pričakovanja in polni hrepenenja. Na ta sveti večer se nihče ne spominja, da bi ga zapodili v svet, ki je tako velik, in ki je brez srca in brez usmiljenja in brez sreče. Nihče ne ve nič o tem — saj je sveta noč nocoj, čas poln radosti in poln veselja.

To je sveti večer, ko nihče ne vpraša, kaj smo grešili v svetu, kaj je kdo storil hudega in zlega. Nihče si ne upa dotekniti strune, ki bi zaplakala in zaihtela in tožila in očitala obenem — prav nihče, saj je sveta noč nocoj, polna milosti in odpuščanja in pozabljenja: vse hudo, vse zmote in vse trpljenje je izbrisano in pozabljeno nocoj!

Da, nocoj je sveti večer priklical otroke domov, da v domači hiši vsaj za hip pozabijo vse tisto o daljnih neprijaznih krajih, vse tisto o tujih ljudeh, vse tisto o mrzlih srcih brez sočutja in ljubezni, vse tisto o samoti in zapuščenosti.

Tomasso da Cellano:

Jaslice Frančiška Asiškega.

Leta 1223. je mogel Frančišek praznovati božič na tak način, kakoršnega svet ni še nikdar videl. Imel je v mestu Grečo prijatelja in dobrotnika, gospoda Janeza Vellita, ki je bil daroval, njemu in bratom njegovim, skalovit in pogozden griček, da se tam ustanove. Frančišek ga je torej poklical k sebi in mu rekel: »Želim s teboj slaviti noč rojstva Kristusovega; in poslušaj nekoliko, kaj mi je prišlo na um! V gozdu blizu našega samostana je med skalami duplina; tam boš, lepo te prosim, pripravil jasli polne sena; in tako urédi, da bosta pred njimi stala osel in vol, kakor v Betlehemu. Hočem vsaj enkrat slovesno praznovati prihod Božjega Sinu na zemljo in z lastnimi očmi videti, kako ubog in zapuščen je hotel biti, ko se je rodil iz ljubezni do nas.«

Janez je vse pripravil po željah Frančiškovih in proti polnoči so bratje menihi prišli v gozd, in vsi prebivalci teh krajev so prihiteli, pa še prav naglo, da se udeleže tega božičnega praznovanja. Vsi so nosili prižgane baklje in okoli dupline so stali bratje s svečami; tako da je bil ves gozd pod temnimi oboki orjaških bukev razsvetljen kakor o polnem dnevu. Svečenik je služil mašo na jaslh, ki so bile za altar: da bo nebeško dete osebno pod podobo kruha in vina navzoče tam, kakor je bilo osebno navzoče v jaslih v Betlehemu. Pa glej! Nenadoma Janez Vellita prav jasno začuti, da leži dete, pravo dete, pa mrtvo ali speče, v jaslicah; — in vidi Frančiška, kako se približa in vzame dete nežno na roke, in ono se prebudi in se nasmehne in mu z ročicami poboža bradato lice in surovo sivo haljo.

Tej prikazni pa se gospod Janez ni kar nič čudil. Zakaj Jezus je bil mrtev, ali vsaj speč, v mnogih srcih, v katerih Ga je Frančišek prebudil s svojimi besedami in s svojim zgledom.

Potem ko je zapel evangelij, je brat Frančišek, ki je služil pri svetem opravilu za dijakona, stopil naprej. Globoko vzdihujoč, kipeč božnega duha in ves razsvetljen od nebeškega veselja je božji svetnik pristopil k jaslim. In njegov glas, močan in sladak, njegov jasni in melodični glas je vzpodbujal vse, ki so okoli njega stali, naj prejmejo Najvišje Dobro.

Brat Frančišek je pridigal o Detetu Jezusu z besedami, iz katerih je odsevala sladka tolažba. Govoril je o ubogem kralju, ki se je to noč ponižal roditi se, govoril je o Gospodu Jezusu v mestu Davidovem. In vsakokrat, ko bi moral izreči Njegovo ime, Ga je s srcem plamenečim od ljubezni nežno imenoval »Deček iz Betlehema«. In besedo Betlehem je izgovarjal z glasom podobnim glasu ovčke, ko meketa. Zelo pozno je sveto opravilo končalo in vsak se je vrnil v svoj dom s srcem, ki je močno tolklo od veselja.

Pozneje so kraj, kjer so stale jasli, posvetili Gospodu in je postal cerkev; in nad jaslimi so dvignili altar v čast našemu blaženemu očetu Frančišku; tako da prihajajo zdaj na ta kraj, kjer sta nekoč dve neumni živali žrli seno, ljudje, ki iščejo zdravja duši in telesu, da prejmejo brezmadežno Jagnje, Našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je zavoljo neizmerne ljubezni daroval svojo kri za življenje sveta, in ki sedaj živi in kraljuje z Očetom in s Svetim Duhom, večni vsegamogočni Bog skozi vsa stoletja v vse veke. Amen.

* * *

Ves krščanski svet se letos pripravlja, da proslavi 700 letnico smrti sv. Frančiška Asiškega, velikega in ljubljenega svetnika, ki je bil vitez uboštva, bojevnik za mir, zaščitnik revnih, pevec božje milobe in dobrote. Pričujoče »Jaslice« so odlomek iz prvega življenjepisa, ki ga je sestavil Tomasso da Cellano leta 1229.

Silvin Sardenko:

Po jasnobeli poti.

Jaz grem
po blaženi samoti
po biserni krasoti.
In prašajo snežinke
kristalne krasotinke:
Kam greš?

Jaz grem
pod nemirnimi nebesi
pod tihimi drevesi.
In praša ivje belo,
ko hodim pot veselo:
Kam greš?

Jaz grem
črez vrste njiv nebrojnih
črez zibel žit pokojnih.
Po jasnobeli poti
Božiču grem nasproti -
tja v rodno vas.

P. B.

Božično veselje ubogih.

Nebo je bilo nizko zastrto z oblaki, iz podmolkle beline so naletavale snežinke. Mimo temne štirinadstropne palače so hodili v temne cunje zaviti ljudje in šklepetali z zobmi...

Eno samo okno je bilo razsvetljeno in je gledalo ko rmeno oko na ves kraj. Za tem oknom je v mehkem, globokem naslonjaču sedel debelušen gospod in je premišljal, kako strašno dolgčas je na svetu. Začul je božične zvonove in se je spomnil, da milijoni revnih ljudi slavijo nocoj božični večer. Hipoma se je zdrznil in se prašal:

Zakaj so ti ljudje srečni? Kaj je sreča? Biti zadovoljen, čutiti v sebi tisto čudovito harmonijo, ki vse pozablja in dela nerazumljive čudeže s človeškim srcem.

Človeku, ki žedi tu v naslonjaču, je Judež ime, zlatnino nosi, kožuhovino oblači, dobra vina pije, in je skop in grabežljiv, a ne radi svojega imena, radi svojega rojstva, radi svoje nature, radi strasti, ki se je stopnjevala v navado.

Ta strašni izrastek osebnega egoizma ima nekaj živalskega na sebi. Tista neprestana bojazen, da izgubi to, kar ima, se približuje blaznosti. Nemirno spanje, nemirno bedenje. Če prijateljsko strese roko sočloveku, mu jo strese zato, da ostane denar v njegovi roki. Če se poroči, se poroči zato, da pomnoži bogastvo. Če opravlja dobra dela, jih opravlja radi reklame, ki mu je potrebna. Ne gre za osebo, za ime gre.

V vseh dneh življenja ga je neprestano strah. Kakor da hoče večno živeti. Denarja je nakopičil za tisoč let življenja in ve, da bo živel samo še par let. Radi te razmislenosti se je odrekel slednji radosti, slednji lepoti, da ni mogel reči, da ima človeka, ki bi iz lastnega srčnega nagiba prinesel cvetice na njegov grob.

Ko so se zaprla vrata pisarn, ko je bil denar pod ključem, in je vsak človek sedel za lastno ognjišče, je sedel tudi Judež v naslonjač. Lagodno se je naslonil, prijetna toplina je šla skozi njegove ude.

Gledal je na uro, kazalec se je pomikal neznansko počasi. Zunaj je naletaval sneg. Zapoznel avto se je glasil skozi mrak. Drugače je bilo vse tiho. Za vrati je stal sluga kakor kip in čakal na povelje.

Namignil mu je. »Pojdite tudi vi!«

Zdaj je bil sam. Sam v sobi. Zdelo se mu je, da je sam v palači, sam na celem svetu. Ne prikazni, praznina se je dvignila od sten in ga je zagrnila. Praznota je planila iz duše in ga je vznemirjala. Misel je priklicala prazno življenje, ki je stalo v mrtvem špalirju pred njim.

Prijel je časopis. Zopet ga je odložil. Neprestano mu je prihajala misel in ni se je mogel odkrižati: Čemu je zbiral denar in ni si zbiral src?

Kakor z viška je padla misel nanj in ga je objela s kleščami.

»Kaj delajo drugi ljudje na ta večer?«

Dvignil se je. Hotel je poklicati strežnika, spomnil se je, da ga je odslovil. Oblekel se je sam.

Stopil je na stopnice in odprl vežna vrata. Vratar je začuden strmel vanj:

»Avtomobil?«

Judež je odklonil z roko. Na ulicah je ležala tenka plast snega. Redki ljudje so hiteli vsak svojo pot. Puste hiše so strmele v sanjavo ozračje, okna so bila razsvetljena.

Zablodil je v ulice. Hodil je dolgo in ni vedel, kdaj je prišel izmed palač v okrožje nizkih hiš, kjer ni bilo več bogatih prodajalen in so ljudje stanovali v vlažnih in smradnih prostorih.

In kakor gleda ubožno dete skozi bogate zastore v sijajne sobane bogatašev, se je on pritisnil k steni in zrl skozi pol zagrnjene zastore v nizko sobo.

V enem kotu je gorela železna peč, v drugem je stalo borno božično drevesce, v tretjem kotu je sedela okoli mize družina in igrala tombolo. Smeh je udarjal na ulico.

Judežu je bilo neumljivo, kako da je ta družina vesela. Kaj jo napolnjuje z neprestanim smehom?

Nekaj ga je presunilo. Kar bi ne storil nikoli, je storil. Potrkal je na vrata, ki so se mu odprla. Stopil je naravnost v izbo, glave so se dvignile, usta so začudeno odvrnila pozdrav.

Njega niso pričakovali. Poznali so ga. Od kje pa je on mogel poznati te ljudi? Morda so bili njegovi delavci, še teh ni poznal po obrazu, po rokah in po imenu jih je poznal.

Ponudili so mu stol. Sedel je in je videl, da so roke prisiljeno zastale in se niso premaknile. Igra je prišla ob njegovem prihodu na mrtvo točko.

»Samo par minut bom motil... Igrajte dalje!...«

Hotel se je uživeti v njih smeh. Razluščiti skrivnost radosti, ki je sijala iz tega uboštva. Smeha ni bilo več, kakor da je sedla mora med nje. Skrivnost smeha teh ljudi mu je ostala zapečatena, ker ni vedel, da izhaja iz skupine src, ki pozabljajo revščino in žalost in se grejejo in bogatijo drug ob drugem.

Gledali so ga. Videl je, da je odveč, zato se je poslovil in šel. Ko je stopil na ulico, je slišal znova smeh za seboj...

Sedel je v naslonjač, gledal na uro in razmišljal v dim cigare o krizi denarnega trga. Za vrati je zopet stal strežaj kot kip in zaman čakal povelj. Kazalec se je pomikal čez polnoč...

Sedem zamorcev na zlati lestvici.

(Pravljica.)

Tam doli v deželi zamorski, kjer je taka vročina, da se ti cigare v žepu kar same užgejo, je stanovalo nekoč sedem zamorskih pobičev, ki so bili črni ko smola ali pa še bolj. Njihovi stariši so žrli ljudi, mali zamorčki pa so bili še premladi, da bi zmogli to umetnost; zakaj niso še imeli vseh zob. Nekega dne je vseh sedem zamorčkov popadla huda bolezen; dobili so kozé, so umrli, se poprijeli za ročice in so veselo šli proti nebu kar v sami srajčici in so zaupno začeli trkati na zlata vrata nebeška. Sveti Peter, ki je že slabega vida, je mislil, da so majhni hudički. Tako se je zgodilo, da je male dušice prav trdo ozmerjal in jim zapovedal, naj se kar brž zgubijo navzdol proti peklu. Tako je obstalo vseh sedem revčkov zamorčkov pred nebeškimi vrati in ker niso vedeli nič boljega početi, so si podali črne roke in so zajokali.

Ko so slednjič opazili, da jok pravzaprav nič ne koristi, so se poprijeli in so koracali ob zidu, ki obdaja nebeški vrt. Upali so, da bodo zadeli na kaka vratca, ki jih je sveti Peter pozabil zapreti. Toda ena sama pot pelje v nebesa, zato so zaman iskali. Trudni dečki so obstali in se zopet spustili v jok. Naenkrat pa so pogledali ob zidu navzgor in kar so zagledali, je bila čudolepa gospa s srčkanim detetom na rokah. Gospa je imela svetlozlate kodre in oblečena je bila v sinjemoder plašč z zvezdami pretkan, mali dečko pa je z rožicami lovil valovite kodre in gospa s prijaznimi očmi je vsakokrat prav naglo nagnila glavo v stran, da ni moglo dete doseči las. Nato se je deček prisrčno zasmejal in gospa ga je poljubila na čelo. Ko so zamorčki to videli, so spet udarili v jok, zakaj zdaj šele so občutili, kako sami so brez mamic. Prelepa gospa z detetom na rokah pa je bila sama Mati Božja z Jezusom. Ona ne more prenesti, da kdo joče, ker jo srce boli in zato potolaži in pomaga vsakomur, ki je v stiski. Ko je začula plakanje, se je nagnila z zaskrbljenim obrazom črez zid. Zagledala je sedem črnih dečkov, se nasmehnila in prašala prijazno:

»O vi mali črnčki, ali vam je res tako hudo? Kaj pa vas boli? No le povejte mi, morda vam bom mogla pomagati.«

Mali Jezus je sklenil ročice in je proseč pogledal Mater. Prikimala mu je; zamorčki pa so stokaje povedali, kaj se jim je zgodilo.

»No, nikar ne jočite več«, je rekla Mati Božja, »kmalu se vrnem, počakajte tu na mestu in obrišite si noske in posušite solze. Zdi se mi, da robčkov nimate s seboj, zato se obrišite z večernimi oblački. Niti ena solza ne sme priti v nebesa, ker motila bi večno srečo.«

Odšla je, sedem zamorčkov pa je začelo trgati oblačke in rabili so jih kot mehke gobe in svilene brisače. Eden je drugemu pomagal, prali so zamorca, prav res. Črez čas se je Marija vrnila in je v levici nosila majhno zlato lestvico. Vzela jo je z drevesa življenja, ki raste sredi paradiža in od njega sadov jedò angelji. Lestvico je spustila črez zid in zdaj je en zamorček za drugim plezal na obzidje in Mati Božja je vsakemu dala roko, da ne pade. Z obzidja je moral vsak zamorček skočiti na cvetočo trato, božji deček pa je plosknil z rokama od veselja vsakikrat ko je en zamorček tako v nebesa prišel.

Ko so bili vsi črni paglavčki za nebeškim zidom, so se spet poprijeli za roke in so obstali tesno pri božji Gospé, pa prav plašno in proseče so jo gledali. Ona pa je že vedela zakaj in jim je rekla:

»Le pojdite mirno h angeljem, sveti Peter vam nič ne bo storil, on vas le na prvi hip ni spoznal. In če bo hotel vedeti, kako ste v nebesa prišli, povejte mu, da vam je Marija z Jezusom prinesla zlato lestvico. Niste bili prvi, ki sem jim pomagala, in niste poslednji.«

Zamorčki so se od srca zasmejali, da so jim zableščali beli zobje in so se v dolgi verigi spustili v tek proti angeljski trati.

To je zgodba o sedmerih zamorčkih na zlati lestvici. Ko boste nekoč tudi vi v nebesih, boste lahko sami prašali zamorčke, ali se ni vse natanko tako zgodilo, kot je tu popisano.

Mala Cvetka - božična cvetka.

Le par dni še — in oglasili se bodo tako težko pričakovani božični zvonovi ter radostno zazvonili božjemu Detetu na čast. Tajinstveno-slovesno bodo poveličevali blažene skrivnosti detinstva Zveličarjevega. Ravno detinstvo Odrešenikovo daje božičnim praznikom tisti poseben skrivnostni čar, s katerim se vsem prikupijo in priljubijo. Zato in samo zato je božič tako mikaven in ljubeznjivo prikupljiv, ker je praznik Deteta Jezusa. Že pogled v nedolžno oko malega otroka očara vsakogar, kaj šele pogled in spomin na otroka božjega, otroka nebeškega! In ravno letos je to Dete nebeško dobilo na nebu novo znanilko, ki razširja in oznanja vsemu svetu slavo detinstva božjega, letos, ko je bila med svetnike prišteta ona Mala Cvetka, ki je vzcvetela ob Detetu Jezusu in zaslovela po vsem svetu, po tem imenu imenovana: Mala Terezija Deteta Jezusa. Ta njen božični pridevek »Deteta Jezusa«, ki pa ni morda le pridevek po imenu, ampak tudi po resnici — saj je učila v svoji knjigi kratko pot duhovnega detinstva — je nemalo pripomogel, da je zaslovela in se priljubila; na mah si je znala pridobiti milijone vdanih src tako, da jo imenujejo »roparico src«. Zato je nad vse primerno, da postavimo tej božični cvetki za božič skromen spominček v naši božični prilogi, posebno ko vemo, da ima tudi med bravci našega lista veliko število častilk in občudovalcev.

Rojena v Alenconu v Normandiji na Francoskem 2. januarja 1873 je bila mala Terezija veselje svojih staršev in sestric, posebno pa ljubljenka dobrega očeta. Imenovali so jo že v domači družini Malo Cvetko, kakor jo njeni častilci tudi sedaj nazivljejo, ko rosi — povišana v nebesih — cvetke milosti na zemljo. Ko je Mala Cvetka odrastla, je zamenjala domači vrt s karmelskim (samostanskim) gričem. Tu, v Karmelu je začela z zgledom učiti kratko pot duhovnega detinstva, katero je lepo opisala v svoji knjigi »Zgodovina neke duše«, ki je sedaj prestavljena v skoro vse evropejske jezike. Vse njeno nadaljnje življenje je bilo le kratka pot v nebesa, pot detinstva, ki se je zrcalila v otroškem neomajnem zaupanju v božjo previdnost — lastnost, ki je posebno nam v naših težkih časih tako potrebna.

Že v življenju so jo imenovali »Cvetko«; po svoji smrti l. 1897 pa je dvignila pomen svojega cvetličnega imena v nedogledne višine: nebroj čudežev in milosti, ki so po njeni priprošnji kakor dež lile na zemljo — zovejo jih »dež cvetic« — in narastle naravnost v potoke milosti, ta »dež« in ti »potoki« so priklicali krog nje tako veliko število častilcev in občudovalcev, kakor jih ima v zadnjem času malokateri svetnikov.

Dne 17. maja letošnjega leta jo je sv. oče Pij XI., obdan od 4000 prelatov, 250 nadškofov in škofov ter 33 kardinalov v bajno okrašeni baziliki sv. Petra proglasil za svetnico z nepopisno slovesnostjo — vpričo celokupnega zbranega diplomatičnega zbora in devetdesettisočglave množice vernikov in romarjev iz vseh delov sveta. Pravijo, da so slovesnosti letošnjega svetega leta dosegle ta dan vrhunec. Zvečer je bila cerkev sv. Petra čarobno razsvetljena kakor že desetletja ne prej.

Le nekaj mescev je od te slavnostne proglasitve svetnikom, in že so vstale v več mestih lepe, nove cerkve njej v čast. Tudi izhaja po svetu že več nabožnih listov, ki nosijo njeno ime ter mesec za mescem razširjajo njeno slavo. Posebno znamenite so knjige »Pluie de Roses« (dež cvetic), uradna zbirka knjig, v katerih se opisujejo čudeži in milosti, ki jih rosi na zemljo. Pri nas pišeta večkrat o Mali Cvetki »Bogoljub« in »Glasnik Srca Jezusovega«. Po nekaterih deželah, posebno po Francoskem, ji postavljajo velike spomenike iz kamna in brona. Na milijone njenih podobic, svetinjic in kipov kroži po svetu. Sv. Cerkev je zložila njej v čast prelepe mašne moiltve, ki se bero pri sv. maši na njen praznik. Potrdila je tudi litanije Male Terezije. Sedaj so izšle v Gorici na ličnem papirju v barvanem tisku lepe podobice z litanijami in molitvami v čast Mali Cvetki v slovenskem jeziku na 4 straneh. Dobiš jih v Katoliški knjigarni.

Mala Cvetka, ki je po svojem lepem pridevku »Deteta Jezusa« prava božična cvetka, naj razlije za božiče dež cvetja in milosti na naše slovensko ljudstvo, da bo po njenem zgledu zrlo z neomajnim zaupanjem v Njega, ki je naša moč, v Odrešenika sveta — ki pravi: »Če je kdo med vami prav majhen in nizek, naj pride k meni« (Pred. 9, 4).

„Goriška Straža„ v vsako hišo!

Dr. A. K.

Sličice iz Idrije.

Med gorami leži mesto. Ime zveni čudno tuje, neslovensko: Idrija. Postanek dolguje slučaju, ki je proti koncu 15. stoletja naklonil ubogemu sodarju bogastvo in ime v zgodovini. Razvoj pa mu je določevalo živo srebro.

Ni veliko. Gore, ki ga oklepajo, tvorijo nekak kotel. Ljudje, ki so bili tam, pravijo, da je kraj dolgočasen in pust, takorekoč na koncu sveta. Pa ni. Domačin ne vidi naravnih lepot, tudi če so. Ima jih vedno pred očmi in jih je vajen in skrb za življenje mu zastira pogled in tlači glavo proti tlom. Zato sem se nekoč obrnil na drja Debeljaka s vprašanjem: »Ali ima Idrija kaj estetične vsebine?« »Tous les diables,« je zagodrnjal, »mesto kot tako je res nima, če izvzamemo dekleta, ki so kot živo srebro. Pa poglej ta pobočja oklepnih gričev. Hišice, s katerimi so posejana, se mi zdijo podobne sedečim kužkom, ki pazno motrijo svet pod sabo. Človek bi rekel, da je Bog ustvaril idrijsko okolico neko lepo nedeljsko popoldne.« Tako je dejal dr. Debeljak, ki je slovenski pesnik in strokovnjak v nazornih primerah.

Pa je res lep pogled s Smukovša ali pa od Sv. Antona. Človek mora imeti seveda pesniško občutljvo srce kot n. pr. Pregelj, ki je v družinski zgodbi »Otroci solnca« tako plastično opisal Idrijo in okolico in njene ekvinokcialne povodnji, da sem jo takoj spoznal, četudi je nikjer ne imenuje. Hvaležen sem mu še danes za toplo besedo. Iztrgal je iz celokupnosti najmarkantnejše poteze in jih predelane podal bravcem. Pa ne samo zemljo, tudi ljudi. Navaden smrtnik tega ne zmore. Vrhu tega mu sovražna sreča ubije še tisto malo srca, ki ga morda ima in naredi iz njega neobčutljivo tnalo.

* * *

Na župni cerkvi je vzidana spominska plošča ljubljanskemu škofu A. A. Wolfu. Rodil se je v eni tistih hišic na pobočjih. Bil je velik mecen slovenskemu narodu. Mogočno ga je podprl z izdajo slovarja. Idrijskih dijakov pa se je spomnil z denarnimi ustanovami.

Dala pa je Idrija tudi poglavarja slovenskih renegatov Dežmana — Deschmann-a, ki je v mladosti napisal pesem »Proklete grablje«. Je to verzificirana zgodba napihnjenega študenta, ki je prišel na počitnice in ni hotel več znati materinščine. Videl je na travniku grablje in je vprašal: »Was ist das?« Pa jim je kmalu nato seveda stopil na zobe in so ga udarile po ustih, da je zarobantil v pošteni kranjščini: »Proklete grablje!«

Tudi Dežmana so pozneje tolkle po zobeh. V kranjskem deželnem zboru jih je vihtel dr. Tine Zarnik, bile so važen argument na vsakem političnem shodu, Alešovec jih je sprejel kot stalno komično figuro v svoj »Brencelj« in v začetku osemdesetih let, ko je dunajska vlada menjala narodnostno smer, so jih ljubljanski dijaki slovesno sežgali na Kongresnem trgu kot sramotno znamenje narodnega odpadništva.

* * *

To je Idrija. Rodi nasprotja. Pa je umevno. Svoje moči črpa iz podzemlja. Svetloba se bori s temo.

Rudnik je Idriji dal življenje, rudnik ji vodi tek življenja in ji obrazuje lice. To se bo godilo, dokler ne bo izčrpan življenski sok. Petdeset let potem, ko bodo rudnik zaprli, bodo redki prebivalci še vedeli povedati: »Nekoč je tu stalo mesto.«

* * *

Čudovit kraj je rudnik. V njem je včasih gospodoval jamski duh, majhen možiček v rudarski obleki z jamsko svetilko. Kazal je rudarjem bogate žile in jih svaril pred nevarnostjo. Če so ga videli bežati, so vsi po najkrajši poti zapustili rudnik, kajti vedeli so, da je nevarnost blizu. Voda, ogenj, posipajoč se rov ali kaj podobnega.

Moderna tehnika ga je pregnala. Stari rudarji vedo še kako pravljico o njem; mlajši se ne menijo za take prazne marnje. Razpravljajo rajši, to se pravi, pred nekaj leti so razpravljali o socialnih in političnih vprašanjih in so marsikatero pametno iztuhtali. Danes menda niti tega ni več. Našli so nadomestek. Med odmorom prekucnejo jamski voziček in na njem vganjajo volka v hlev. Rudeči fižoli so ovce, črn fižol pa volk. Nekateri pravijo, da je to duh časa.

* * *

Tiha noč, blažena noč!

Svet vesoljni poje nocoj:
Tiha noč,
blažena noč!
Ti pa moja duša zapoj:
Težka noč,
žalostna noč!

Tiha noč -
komur niso vetrovi
ljubkih pesmic pobrali,
kakor meni...
Blažena noč -
komur niso grobovi
svetle luči pokopali
kakor meni...

Detece božje: Nocoj
pesmice svete nam vrni,
grobove sovraštva zagrni!
Pa bomo peli s Teboj:
Sveta noč,
blažena noč!

Jože Plot:

Invalid.

»Koliko je ura?«

Neprestano se ponavlja to prašanje. Sestra Pavla odgovarja zmerom enako, v vedno isti zadregi:

»Ali Vam je dolgčas, Andrej?«

On pa se vzpne na postelji, okrene glavo in važen in strašen je njegov pogled, ki votlo srepi iz praznih, vlažno zardelih duplin pod čelom.

»Ali ste sama, Pavla?«

»Sama.«

Andrej posluša njen glas, prečuden usmev se mu razmakne s koščenih lic. »Pavla!«

Postarna, belo oblečena gospodična zapusti šivanje, stopi k slepcu in praša kolikor mogoče nežno: »Boste kaj povedali!«

»Dajte me počesati!«

»Saj sem Vas že!«

»Ne, še enkrat me počesajte!«

Gospodična vzame glavnik ter začne česati s svojimi finimi, maziljenimi prsti, ki tako obzirno božajo s svojo mehkobo.

»Kaj pa delate, Pavla?«

»Češem Vas vendar.«

»Sem mislil...«

»Kaj ste mislili?«

»Nič.«

»Revež!« se pomilovalno smehlja strežnica.

»Ali se smejete!«

»Ne. Zakaj bi se smejala?«

Andrej stisne ustni ter ne reče besede več. Hipoma se zazdi njegov obraz še bolj okrnjen in spačen.

»Dobro je! Boste še kaj povedali, prijatelj?«

»Pojdite ven!«

»Za božjo voljo, kaj sem Vam storila?«

»Ven!« Andrejev glas je postal trd in raskav, sovraštvu podoben.

Sestra Pavla uboga. Kaj če drugega? Mar je ona kriva, da so iztaknili Andreju oči? Zdravnik je bil naročil, da potrebuje bolnik miru, samo miru, toda...

Ne, Andrej je strašen človek! Včasi vstane sredi noči ter sede na postelj. Ne vzdihne in ne črhne besede. Tovariši že spe, a on jih zbudi s svojim molkom.

»Kaj ti je, Andrej?«

»Hudiči!«

Kakor dve pošastni senci vzmahnejo njegove roke, mlade, še vedno krepke roke Andrejeve. Nato omahne, strašen in silen; postelj zahrešči in spet utihne.

In vsa soba strmi, trideset mož strmi in molče odgovarja slepemu mladeniču.

Po širokem svetu.

Ljudstva pisma pišejo...

V glavi bi se ti zavrtelo, če bi hotel prešteti poštne pošiljatve, ki z dneva v dan letijo od mesta do mesta, iz države v državo. Na milijarde pisem gre vsako leto skozi poštne urade sveta. Najbolj pridno pišejo pisma Amerikanci: pismonoše Združenih držav so prenesli l. 1924 celih 15.200 milijonov pisem, dopisnic, tiskovin in zavojev. Ameriki sledijo Nemci, ki pošljejo v svet po samo 7.200 milijonov pisem. Angležnosi v torbi 5.200 milijonov, Francoz jih ima tudi še lepo breme 4.100 milijonov, rmeni Japonec jih napiše celih 4000 milijonov, Italijan dà le še za polovico japonskih pisarij, namreč 2000 milijonov, Indija 1500 milijonov, Argentinija pa 1200 milijonov pisemskih pošiljk. Zadaj marširajo ljudstva, ki redkeje pišejo in imajo vse manj kot 1000 milijonov pošiljk. Na čelu teh skromnih revčkov je Avstralija z 900 milijoni, za njo pa Belgija, Holandska, Brazilija, Avstrija, Češkoslovaška, ki imajo vse po več kot 500 milijonov pošiljk. Vštric ob Kitajcu, Švicarju, Dancu koraka jugoslovanski poštar, ki nosi v torbi nad 200 milijonov pošiljk. Sledi cela vrsta držav z manjšimi skladi pisem in slednjič stopicajo najmanjši, Grčija z 86 milijoni, Estonska s 50 milijoni pisem, kar še vedno dà čedno goro.

Zdravilna moč sline.

Najcenejše zdravilno sredstvo, ki ga ime človek na razpolago in ki mu je ob vsaki priliki takoj pri roki, je slina, ki je že v najstarejših časih igrala jako veliko vlogo. Zato bo pač umestno, ako o njej kaj več povemo. Med Izraelci je bilo zdravljenje s slino tako razširjeno, da je bilo v prepovedi za sobotni dan te vrste zdravljenje tudi izrečno omenjeno. Iz svetega pisma dalje vemo, da je Gospod ozdravljal bolnike tudi s slino. Rimski pisatelj Makrobij poroča, da so Rimljani svojim otrokom takoj osmi oz. deveti dan po rojstvu oslinili celo glavo, da so jih tako obvarovali nezgod za poznejše življenje. Plinij nam pove, da je človeška slina kačam tako škodljiva, da poginejo, ako jim pride v žrelo. Galen pa je bil celo priča dogodku, ko je bil škorpijon s človeško slino zastrupljen in je takoj poginil.

Veliko pozornost pa je vzbudila sedaj v najnovejšem času vest, da se je posrečilo znamenitemu zdravniku dr. Bergmannu dokazati na podlagi dolgoletnih poizkusov, da vsebuje človeška slina res zdravilno moč. Izkazala se je dosedaj zlasti pri štirih boleznih kot jako zanesljivo sredstvo. Pri vnetjih v vratu, zlasti ko obolijo bezgavke, ni boljšega sredstva nego je slina, ki lahko neprestano izpira vse obolele vnete dele v grlu in jih čisti. Kajti nobeno sredstvo ni nikdar tako sestavljeno, da ne bi prav nič razdražilo fine in tanke obolele kožice v grlu, ki je silno občutljiva. — Dalje trpijo mnogi ljudje na tem, da vsebuje želodec preveč želodčne kisline, kar povzroča bruhanje in podobne neprijetnosti. Slina, ki je navadno alkalična, pa popolnoma nevralizira želodčno kislino, ako je pride dovolj v želodec. Taki ljudje morajo v tem slučaju vsako jed dobro prežvečiti, da pride s hrano čim več sline v želodec. Zlasti zdravilna pa se je izkazala slina, kadar je želodec poln ules in ne prenese nikake hrane. Tedaj navadno odpovedo vsa druga zdravila in človeku ne preostane drugega kakor da se posluži v obilnejši meri svoje sline.

Mnogim ljudem je dalje debelost jako nadležna in preizkušajo vsakovrstne čaje in zdravila, da bi se je znebili in bi postali zopet vitki. Eden glavnih pogojev pri tem je, da se čim manj vode dovaja telesu. Pri tem pa ne zadošča, da se človek kolikor mogoče vzdrži vode ter jé bolj suhe jedi. Na ta način postane namreč kmalu žejen in sicer tako zelo, da se ne more več vdržati vode ali pa vsaj vodenih, sočnih jedi. Radi tega se ljudje navadno poslužujejo parnih kopeli, pri katerih se človek jako spoti in odvaja mnogo vode iz telesa. Toda prišli so na to, da ima prekomerno potenje lahko jako škodljive posledice za srce. Zato je tudi tu zdravljenje potom sline najsigurnejše. Pri pogostem žvečenju namreč oddaja človeško telo brez vsakršnih hujših posledic toliko množino vode, da začne polagoma zgubljati na svoji teži. Iz tega sledi dalje, da služi slina tudi pri vodenici kot jako izborno zdravilno sredstvo.

Ko je profesor Frerichs delal svoje znane poizkuse o prebavi in je pri tem vsak dan mnogo svoje sline porabljal ,je čutil, kako ga neprestano tišči želodec, da mu primanjkuje teka ter tudi razpoloženja za delo. Ako še pomislimo, kako važno delo opravlja slina poleg tega v ustih, da ohranja vedno mokro sluznico, da spreminja škrob v sladkor ter da omehčava jedila in jih tako napravlja sprejemljiva za želodec, vidimo šele, kako velike važnosti je slina za človeški organizem in da je nezdravo mnogo pljuvati, kot imajo nekateri ljudje navado.

Velika žeja.

Amerika je suha: Vse alkoholne pijače so prepovedane. Kako si pomagajo stari, nepoboljšljivi ljubitelji pijače? Razne poti so, o eni, ki je prav posebna, pa poročajo angleški listi sledeče:

Neki Američan, ki v svojem rojstnem kraju na noben način ni mogel priti do piva, vina ali žganja, je ves obupan sklenil odpotovati v bližnje mesto. Upal je, da se mu bo š šopom dolarjev in prijazno besedo posrečilo uveriti tega ali onega gostilničarja, da ne more živeti brez pijače ki je močnejša od pokalic ali malinovca.

»Zelo žal mi je,« mu je odgovoril prvi hotelir, na katerega se je obrnil žejni mož, »toda verujte mi, niti kapljice alkohola nimam v hiši. Moram biti na moč previden, zakaj policija me večkrat nepričakovano obišče in mi prebrska kleti in omare. Po drugh hotelih je ista. Poskusite pri njih; toda povem vam, da je škoda za trud. V celem mestu prodaja edini lekarnar alkoholne pijače, toda...

Ali vinopivec ga ni več poslušal. Zgrabil je presenečenega oštirja za pleča in ves razburjen kričal:

»Lekarnar? In kje stanuje ta človek?«

»Čakajte, gospod, stvar...«

»Kje stanuje lekarnar, vas prašam?«

»Druga cesta levo na oglu, pritličje,« zajeclja prestrašeni oštir.

Žejni Američan leti ko burja in

Žene pa medtem klekljajo doma. Ni rudarske žene ali hčere, ki bi ne znala delati čipk. Sedijo pri čipkah in kot vestne Evine hčere (v tem so si pač vse enake), obirajo bližnjo in dalnjo soseščino.

Pred vojno je bil zanje znamenit dan 18. vsakega meseca. Plačilni dan za rudarje. Takrat so se postavile; žene so namreč hodile v grad po denar. »Veliko sem dobila,« se je pohvalila ta, »danes bodo žlikrofi.« — »Malo je zaslužil,« je vzdihovala ona, »polenta bo pela.« Pa so dobre ženice in to je bilo pred leti. Danes prejemajo denar možje v jaških.

* * *

Pa ne pozabimo žlikrofov. Idrijska kuhinjska špecialiteta .Kdor ne pozna žlikrofov, ne ve, kaj je dobro na svetu. Napraviti jih pa znajo samo Idrijčanke. V akademskhi letih smo večkrat napravili kako ofenzivo nanje. Delali smo jih sami, ker jih drugod ne znajo in menda ne morejo znati pripraviti. Ob takih prilikah se nam je zdelo, da smo doma.

Brez žlikrofov ni nobene domače slavnosti. In minimum je postavljen. Kdor jih ne spravi pod streho sedemintrideset, dela nečast idrijskemu imenu.

* * *

Zlobni jeziki trdijo, da je Idrija silno pripraven kraj za umetno širjenje filistrstva. Pa ni res. Če bi bili Idrijčani filistri, bi si ne bili že za časa Marije Terezije postavili lastnega gledališča. Dunajska vlada je kriva, da pred vojno ni služilo svojemu namenu, ker je pustila, da so ga zasedli gasilci za svoje žejne brizgalne. Po vojni pa krepko delujejo v njem dramatični odseki vseh idrijskih organizacij.

Tudi realka izpričuje življenjsko moč idrijskih rudarjev. Postavili so jo sami in jo dolga leta z lastnimi žulji vzdrževali. Žalostno je, da propada zavod, ki je bil nekdaj ponos idrijskega mesta.

* * *

Kdaj se bo rodil umetnik, ki bo napisal roman iz idrijskega rudarskega življenja?

Naš prijatelj.

Zvest naš sotrudnik z dežele je poslal »Straži« sledeči božični dar:

Na zadnjih straneh »Goriške Straže« nam navadno pošiljajo naši rojaki ki so se morali odtrgati od domače hiše in se potopiti v širno tujino, tople pozdrave in sladke spomine na domovino. Kako strastno ljubi človek svoj dom, ko je daleč proč od njega, tega se niti ne zaveda, kdor še ni skusil! Med pozdravi rojakov iz tujine je navadno tudi topla zahvala »Goriški Straži«, ki je velikokrat edina nit, ki še veže človeka na domovino.

Kakor so mi povedali v upravi gre »Straža« v Westfalske rudnike, na Holandsko, v severno Francijo, čez Atlantski ocean v severno in južno Ameriko ,da še celo preko daljnih morskih valov v Avstralijo. In pripoveduje tam našim izseljencem, seveda čez par tednov šele, kaj delajo domači. Pa se gotovo zgodi, da kane solza domotožja na neme črke, ki pa toliko, toliko pripovedujejo o daljni domovini... Prav gotovo tisti bravci »Straže«, kar nas je doma ne čutimo toliko hvaležnosti do lista.

In vendar je to naš najboljši prijatelj, ki nas obišče v najslabšem vremenu —, pa če smo še tako visoko v bregu po dvakrat na teden. Ljub mora biti bravcu tak njegov prijatelj. Saj nas ne zabava samo, tudi nauke in svete nam daje. Nepristransko in odkritosrčno, česar ti ne stori še tako dober sosed. Oglejmo si pobližje tega zvestega hišnega prijatelja. Gospodar in dekle, fant in hišna gospodinja, vse ga vzame v roke, ko pride z dela, najraje ob delopustu, ko človek odloži za en dan orodje in skrbi in hoče zvedeti, kaj se je zgodilo novega v domačiji in tujini.

Na prvi strani je na častnem mestu *uvodnik*. »Stražini« uvodniki, tako mi je dejalo že več naročnikov in bravcev, so nekaj posebnega. V njih se zrcalijo zmiraj naše borbe in trpljenje, veseli dogodki in svarila, težke obsodbe in odločni glasovi obrambe. Vse je naše, zraslo iz našega dnevnega življenja. Po drugih listih beremo včasih uvodnike, ki nimajo z našimi domačimi razmerami nič opraviti, so nam popolnoma tuji, prav kakor mi je onile dan del naš sosed, »da pišejo gospodje o kitajski politiki in japonski pogači.« In to je prav, da je »Straža« postavila na prvo mesto ogledalo nas samih, našega kmeta in delavca, našega trpečega ljudstva. S tem je »Straža« dobila sloves ljudskega glasila, ki moško in brez bojazni tirja pravico in obsoja krivico ter ne mlati praz-

že stoji pred lekarno. »Pil bi rad, pil!« zavpije na vratih.« Alkohol bi pil v tej ali oni obliki. Žganja mi dajte, saj ga imate, so mi rekli, in prodajate ga tudi.«

»Kakopak, gospod, toda prodajam ga ne kar tako. Kaj neki mislite? Le v nujnih slučajih in na recept. Če pa hočete in mi plačate par dolarjev, vam ta le »nujen slučaj« radevolje priskrbim.«

Mož položi na pult dolar, ki takoj izgine v lekarnarjevem žepu. Nato pomoli lekarnar žejnemu Američanu košček papirja, na katerem je napisano neko ime in naslov.

»Kaj naj bo to? Kaj naj počnem s tem listkom?« izprašuje obupani ljubitelj kapljice.

»To je naslov ljudi, ki imajo doma steklega psa in . . .«

Američan je takoj razumel. Kakor bi trenil, švigne skozi vrata, zdrvi po cesti in že stoji pred označeno hišo. Ves zasopljen odpre vrata in z vročično naglico se mu usujejo besede:

»Dajte mi brž steklega psa! Prosim, brž, brž!«

Mož, ki mu je odprl vrata, skomigne z rameni in prijazno odgovori:

»Zelo rad bi vam bil na uslugo, gospod. Toda pes je že oddan za osem tednov naprej!«

Spomini stoletne starke.

V južnoafriškem mestu Johannesburgu je 1. novembra umrla 108 letna gospa Geising. Ona se je bila še udeležila — v otroških letih — velikega potovanja, ko so se tisoči nizozemskih družin skupno preselili iz domovine v južnoafriške dežele. Ti naseljenci so ustanovili v novi domovini dve lastni državi — bursko republiko. Gospa Geising se je l. 1835. s svojimi stariši kot 19 letna deklica udeležila tega velikega potovanja. Večkrat je v pozni starosti pripovedovala o groznem klanju, ki se je izvršilo l. 1838. in pri katerem je veliko Burov zgubilo življenje. V tem boju je ona videla umirati tudi svojo mater. Gospa Geising, takrat še živahna mladenka, se je skrila med kupe mrličev in je tako ušla gotovi smrti. Ona in druge žene so tedaj junaško pograbile za sekire in so pobile mnogo črncev, ki so skušali med obrambnimi zidovi udreti v njih taborišče. »Na tisoče Zulu . črncev je tedaj umrlo,« je pripovedovala stoletna gospa. »Bližnja reka bi se lahko po vsej pravici imenovala reka krvi. Po končani bitki smo prešli reko skoraj po truplih padlih zamorcev.« — Črni domačini so bili premagani in so se morali umakniti z rodovitnih planjav v globino dežele. Nehote nam pride na misel izrek črnega poglavarja, ki je dejah, videč grmadna bogastva londonskih veletrgovin: »Beli ljudje ste neizmerno bogati; obogateli ste iz krvi in solza naših rodov, naših žena in otrok.«

Koliko pisem pride na osebo?

Na vsakega človeka na svetu pride po 30 pisem na leto. Seveda, v resnici je razdelitev drugačna. Največ pisemskih pošiljk odpošlje Avstralec, namreč 150 na leto. Za njim stoji Američan z 135 pismi in potem Argentinec z 128. Šele na petem mestu stoji evropski človek in sicer Avstrijec, ki odpošlje letno 120 pošiljk tesno za njm se stiska v kožuh Norvežan z 119 pismi, mrki Angež s 118, Holandec in Švicar pa s 115 pismi. Nemec jih piše po 110 na leto, njegov stari sovražnik Francoz pa 103, Šved 102. Potem število pošiljk močno pade in šele po dolgem presledku prikorakajo Danci, katerih vsak odpošlje 68 pošiljk, za njim Japonec z 61, Čehoslovak z 56 in Italijan z 52. pošiljkami. Spet se manšajo kupi pisem: Oger jih ima le še 26, Španec, ki si dà pisati pisma po občinskem pisarju, jih nosi 25, Poljak 21, Korejec še 18. Jugoslovan piše vsako leto po 17 pisem, Letonec 16, Grk 15 in Bolgar ravnotoliko. Mehikanec piše vsak mesec eno, Rumun le 11, Indijec pet. Zadnji je Kitajec, ki se zadovolji z enim samim pismom na leto, ampak vsaka beseda v njem je cekin.

Stoletnica ovratnika.

Letos je šla skoraj neopaženo mimo nas stoletnica ovratnika. Ravno pred sto leti je bilo, ko je neka kovačeva žena godrnjala, da mož ves ovratnik pri srajci umaže. V jezi mu je ovratnik odrezala od srajce in mož si je moral vsakokrat po delu ovratnik znova natikati. Toda bil je čist. Ta iznajdba se je bliskovito razširila po soseski. In že čez par mesecev je londonski trgovec Broun odprl prodajalno ovratnikov in obogatel z iznajdbo kovačeve žene.

Ptički brez gnezda.

V revoluciji, vsled lakote in kužnih bolezni je nad 300.000 otrok v Rusiji brez staršev in brez doma. Iz teh bednih otrok se razvijajo popolni zločinci, vničeni na duhu in na telesu. Sovjetska vlada se je zdaj resno zbala, kaj bo iz te tolpe zapuščenih otrok, če zanje ne poskrbi. Zdaj je sklenila, da dobi vsak kmet, ki sprejme takega bednega otroka pod streho, veliko nagrado.

Razširjajte povsod

„Goriško Stražo!“

Sprejem pri sv. očetu.

Najvišji trenutek za romarja svetoletnika je takrat, ko ga sprejme sv. oče v avdijenci. V letošnjem svetem letu so se zgrinjale v večni Rim tisočere množice vseh jezikov in narodov. Vse te so hotele videti Petrovega naslednika in se mu pokloniti. Neredkokrat se je pripetilo, da je sv. oče sprejemal romarje po 6 do 8 ur na dan. V štirih ali petih jezikih je moral imeti nagovore na vernike iz različnih delov sveta. Za vsako skupino je vedel povedati nekaj, kar je naredilo na človeka vtis, kako se sv. oče potrudi, da prouči razne kraje in narode, da more svojim vernikom bolj iz dna duše govoriti. Papež govori v prijetnem baritonskem glasu počasi in raje se za hipec zaustavi samo, da najde primerno besedo. To dnevno sprejemanje in nagovori bi utrudili sv. očeta, če bi se ne bil telesno tako zelo utrdil, ko je še bil navdušen hribolazec in telovadec. Zato prenaša razmeroma lahko te napore.

Predno pride romar pred samega sv. očeta, se mora najprej zglasiti v Vatikanu za sprejem. Tu dobi poseben listek, ki mu določa, kdaj bo sprejet. Ta ali naslednji dan gre, kdor hoče biti pri avdijenci v Vatikan oblečen v črno obleko; ženske tudi v črni obleki z ruto na glavi. V dvoranah za avdijence povabijo romarja dvorni strežaji, da odloži vrhnjo obleko. Potem ga peljejo ceremonijerji v dvorano za sprejeme.

Tu čaka vse z mrzlčno napetostjo. Naenkrat zabrni električni zvonček, plemiška garda in Švicarji pozdravijo z orožjem. Papež je tu. Prihaja obdan od monsinjorjev in častnikov plemiške garde ter svojih tajnikov. Sv. oče gre od vernika do vernika in mu da prstan v poljub. Na to sede na prestol in se prične nagovor.

Pri sprejemu pri papežu se pripetijo tudi čudni slučaji. Nekega dne se pri takem sprejemu prerine skozi množico romar, ki pade pred papežem na kolena in mu poljublja nogo. Bil je kaznjenec na otoku Malti, k pa je bil vsled škofovega posredovanja pomiloščen, da bi bil tudi on deležen milosti svetega leta.

Nekoč je zopet bil med dunajskimi romarji vojni invalid, dvaindvajsetleten mladenič, slep na obe očesi. Ko pride sv. oče do njega in mu da poljubiti prstan, zadrži slepi mladenič papeževo roko v svoji, da bi »videl«, kakšna je. Sv. oče se vstavi pri nesrečnem mladeniču in ga povpraša po njegovi usodi ter mu reče: »Žrtvovali ste se za domovino. Bog Vam bo plačnik. Prenašajte svoje gorje potrpežljivo.« Podobni prizori se odigravajo pri slehernem sprejemu.

Vsi verniki pa čutijo po sprejemih v sebi nek poseben zanos, ko so videli in slišali poglavarja vesoljne Cerkve.

Vesele božične praznike.

Voščilo rudarjev.

Mi slovenski fantje in možje v rudniku Monte Porcile, pokrajina Genova, pošiljamo mnogo pozdravov staršem, bratom, sestram, prijateljem in znancem, fantom in dekletom, posebno še vsem čitateljem »Goriške Straže« in našim društvom. Voščimo tudi vesele in srečne božične praznike. Praznujte jih v zdravju in veselju, kakor si kdo želi! Za nas že ne bo kaj prijetno v teh visokih in pustih hribih, oddaljenih od vasi. Jug Anton, Jug Jakob, Ovšje; Munih Alojzij, Markiči; Ipavec Franc in Jožef, Senica; Hojak Jožef in Anton, Zaverh; Žabar Franc, Skert Alojzij, Mešnjak; Žabar Anton, Žablje in še mnogo drugih znancev iz naše občine, ki se pri nas nahajajo. Enako voščimo tudi srečno novo leto 1926.

Voščila iz Libije.

Cenjeno uredništvo! Sprejmite iskrena božična in novoletna voščila od nas slovenskih fantov v dalnji Libiji. Sporočite naša voščila tudi našim staršem, bratom in sestram, fantom in dekletom, ter vsem, ki na nas mislijo. Bog živi! Vrčon Jožef, Dobravlje; Trošt Anton, Št. Vid; Arčon Ivan, Vrtojba. Pozdrave tudi fantom letnika 1906. Želimo, da bi nas prišli kmalu obiskat in pašto pokušat.

Slovenski mladinski list

»Naš čolnič«

Fantje iz prosvetnih društev!

Sestre iz dekliških krožkov!

Širite list krščanske slovenske mladine!

»Naš čolnič« bo prinašal poučne članke, pesmi, povesti, navodila za društveno delo, poročila iz vseh krščanskih prosvetnih organizacij naše domačije.

Izhaja mesečno in stane za vse leto 10 lir.

Naročite ga na naslov: Uprava »Našega čolniča« Gorica, Corso Verdi 37.

---

ne slame. Tu pa tam beremo uvodnik s podpisom: Polde Kemperle. Tedaj že vemo, da nam Polde ne bo pisal duhtečih rožic. Navadno nam je povedal, da so ga zgrabile »roke pravice« in ni mogel drugače, da je spet v brk povedal, kar mu je ležalo na srcu. Zato se je še podpisal, češ, tu sem pa me dajte spet! Ej, ta Polde, pa ti prikorači v vas z nagljnom in smehljajočim licem (seveda kopa časopisov pod pazduho ne manjka.) Ko ga vidimo tako dobre volje, smo še mi vedrih lic, čeprav nas je resni uvodnik spravil v skrb in bojazen.

Drugi glavni del »Goriške 3traže« je *»Kaj se godi po svetu?«* To so tisti znani politični pregledi, ki jih radi beremo vsled njih jasnosti in lepega pregleda. Spet moramo poudariti, da je to posebna vrlina naše »Straže«, da je ubrala tako pot političnih člankov. Nič cele plohe »telegramov« in političnih vesti, katere človek pozabi še predno dene list v kraj. En politični dogodek v eni državi jasno in točno obdelan, da ga vsak priprost človek ume! To je prava politična šola! Vsled teh »pregledov« je marsikdo razširil svoje politično obzorje. Skozi vse članke pod »Kaj se godi po svetu?« se vije temeljna misel: svet in človeštvo bo učakalo boljših dni, ko bo uredilo svoje življenje na temelju krščanskih načel. Želimo, naj ta politična šola še naprej ostane v listu. Naj povem en vzgled: Pri nas so tri neslovenske družine. K njim redno prihaja »Straža«. Ko sem jih prašal čemu, ko niti dobro slovenščine ne obvladajo, so mi odvrnili, da si že dajo od koga raztolmačiti. Imajo jo pa zato, da zvejo, kako gre politično življenje, ker se to v »Straži« tako razumljivo najde.

Dnevne vesti. Tu pa najde vsak nekaj. Najprej važnejše, prav ozko domače; potem pa od drugod, malo popoprane, pol politične, pol šegave, da bereš kot dogodbice. Na koncu »dnevnih« navrže urednik še po pol stolpca »takih, ki jih bere rado staro in mlado«. Iz daljnih dežel, iz morskih brezden, od tujih narodov, nekaj šaljivih in podobno.

Spodaj je navadno *podlistek*. Ko ga ni, smo skoraj malo hudi. Dopade nam, da ne sprejema uredništvo tistih detektivskih ali razbojniških puhlih romanov, marveč lepe poučne snovi naših mož, lepe odlomke naših pisateljev. Želeli bi pa le včasi tudi kako daljšo povest, da bo tudi za mlajše, ki radi pozobljejo kaj sočnega in lahkega.

Naši gospodarji posebno, ko dobivajo razne »karte iz kanclij«, komaj čakajo, kdaj se oglasi v »Straži« v *Gospodarstvu«* ali v posebnem članku dr. Biteznik ali kdo drugi, ki lepo razloži, čemu in kako, da ne bo sitnih in brezpotrebnih potov. Šele kdaj kasneje bomo morda vedeli ceniti, kolike škode smo se obvarovali, ko smo odrajtali ob novem letu 15 lir za »Stražo«. Na deželi vedo ljudje, kaj pomeni *»Listnica Kmetsko-delavske zveze. Kdor ume* tudi to pravilno brati, bo razbral veliko delo, ki ga vrši »Straža« v korist naših invalidov, vojnih oškodovancev, vojnih sirot itd.

Za tem pridejo tu pa tam še posebni *članki*, ki obravnavajo kako pereče prašanje ali *interpelacije* našega poslanca in podobno. Za spremembo tudi *»Zdravstvo«* ali *»Socialni vestnik«*.

Gotov sem pa, da bravci le prepovršno pregledajo *»Kaj je novega na deželi?«* Navadno pogleda vsak, če je kaj iz njegove fare. Dober svet dam vsem bravcem: le berite in poglejte, kako je kaj tudi v drugih farah, potem boste spoznali življenje naših ljudi širom domačije.

Na koncu so pa *pozdravi* fantov vojakov in *pisma* izseljencev. Zgodilo se je že, da je marsikdo šele iz teh pisem v »Straži« zvedel, kako se ima njegov brat ali oče ali kdo drugih domačih v tujini.

Vsi ti članki so pisani v živahni besedi, da se ti skoraj zdi, da slišiš govorico in ne bereš le mrtvo črko. Slog je lahek, domač in *brez tujk*. To je tudi velika prednost »G. Š.«. Baje je sam naš slovničar dr. Breznik pohvalil »Stražo« zavoljo tega.

In še nekaj lepega je na »Straži«, kar moram javno povedati. V njej običajno ne bereš tudi v ostri politični borbi nizkih časopisnih psovk, ki delajo le prevečkrat našim listom sramoto.

Nisem napisal teh bore par misli zato, da bi delal baharijo za »Stražo«. Hvali jo njeno delo, njena vsebina. Hotel sem le, da bi vsi bravci in »Stražini« prijatelji vedeli ceniti pomen dobrega časopisa. Dober časopis je velesila, je močnejše orožje kot najostrejši meč! Zato kličem: »Straža«, po tej poti dalje, »Stražini« prijatelji, oklenite se »Goriške Straže« še bolj!«

času, se je vdeležilo obilo ljudstva; prihiteli so ljudje tudi iz mesta in iz sosednih vasi. Kot radovednež sem že zgodaj bil priča, da je učiteljstvo, županstvo in kršč. organizacije z občinstvom ljubeznjivo sprejelo knezo-nadškofa pri slavoloku z izbranimi pozdravi. Vsem je odsevalo veselje z obraza nad nepričakovanim dogodkom. Nebo je bilo milostno Vrtojbi, ker je solnce posijalo in dan ni bil mrzel. — Cerkev je bila lepo ozaljšana z zelenjem; to je delo vrtojbenskih deklet. Po posvetitvi cerkve je nadškof imel sv. mašo. V pridigi je lepo orisal pomen obreda posvetive nove cerkve ter Vrtojbence vzpodbujal k pobožnosti in ljubezni do presv. S. J. — Cerkev, v kateri sem opazil, da ji manjka še obhajilna miza, je na me in moje tovariše napravila celotno zelo prijeten vtis. Le prižnica in stopnice na kor mi posebno ne ugajajo. Splošno rečem, da je to gotovo ena najlepših cerkev v goriški deželi. Vrtojbenci so lahko ponosni na njo. — Eno pa mi pri celi slovesnosti ni ugajalo, in sicer cerkveno petje. Mi smo od Vrtojbe veliko več pričakovali. Ko bi imeli drugod le senco take cerkve, bi se vsi leto dni prej pripravljali na tako visoko slovesnost. — S tem nočemo nikogar žaliti, hočemo le kot nepristranski opazovalci povedati, da bi v Vrtojbi bilo lahko še marsikaj boljše.

Nedeljski opazovalec.

Sv. Križ pri Vipavi.

Kakor vsako leto se bo tudi letos v samostanski cerkvi vršila slovesna evharistična pobožnost dne 25., 26., 27. in 28. t. m. Začetek na božič ob eni uri popoldne. Dne 26., 27. in 28. bo zjutraj ob petih izpostavljeno presv. Rešnje Telo in potem sv. maša. Druga maša ob sedmih in ob desetih peta maša. Na božični praznik, dne 26. in 27. bo Najsvetejše ostalo izpostavljeno do petih popoldne. Če mogoče bo pridiga ob dveh za božič, ob desetih in ob dveh tri druge dneve. Dne 28. ob dveh po pridigi litanije, zahvalna pesem, blagoslov in sklep. Vsem bo dana prilika za sv. spoved in sveto obhajilo.

Podbrdo.

Tukajšnje bralno društvo »Gorska vila« priredi na Silvestrovo zvečer v prostorih g. Tomaža Groharja veselico. Med pestrim sporedom tudi ljudska igra v treh dejanjih: »Na dan sodbe«. Po končanem veseličnem programu prosta zabava s šaljivo pošto. Začetek ob 19½ uri, tako, da bodo imeli tudi posetniki veselice iz bližnje Baške doline lepo ugodnost, poslužiti se osebnega vlaka, ki privozi v Podbrdo ob 19.20 uri. Da se nihče ne bode dolgočasil, jamči odbor, kateri vabi k obilni vdeležbi.

Novaki.

Vabimo k predstavi, katero priredi naše »Prosvetno društvo« na dan sv. Štefana t. j. 26. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih Mihaela Bizjaka. — Spored: 1. »Il passero solitario«, Leopardi; 2. I. Laharnar — »Pozdrav« — mešan zbor; 3. J. Aljaž — »Triglav« — moški zbor; 4. L. Anzengruber — »Krivoprisežnik« — narodna igra s petjem v treh dejanjih; 5. Vodopivec — »Le plakaj« — mešan zbor; 6. Šaljiva pošta, eventuelno tudi srečkanje.

Kojsko.

Dne 12. t. m. je umrl v visoki starosti 84. let dobro znani sodovičar in posestnik g. Anton Marušič. Lahka mu bodi zemljica, preostalim naše sožalje.

Libušnje.

Zadnji pondeljek dne 14. t. m. se je pripetila pri nas težka nesreča, ki je razžalostila vso vas. Posestnik in bivši dolgoletni cerkovnik Anton Smrekar je zjutraj, ko je vstal še v temi, na hodniku nerodno stopil in padel po stopnicah v globočino. Zadel je z glavo ob zid tako nesrečno, da si je razbil črepinjo in je nekaj ur pozneje izdihnil. Pogreb se je vršil v sredo ob mnogobrojni vdeležbi. Pokoj njegovi duši, družini iskreno sožalje.

Iz Kala.

Naj poroma enkrat tudi iz naše vasi dopis v »Stražo«. Oddaljeni od sveta, zasneženi v zametih, smo se čutili osamljene. Tembolj veseli smo pa bili duhovnega prerojenja, ki smo ga doživeli pretekli teden. Vč. g. F. Terčelj iz Gorice je vodil sv. misijon, katerega se je udeleževala vkljub ledenim potom in mrazu številna množica. V nedeljo 20. decembra smo ustanovili tudi Prosvetno društvo. Upamo, da se bo naša mladina vztrajno oprijela prosvetnega dela in sledila zgledu sosednjih vasi.

Brestovica.

(Žalosten slučaj smrti.)

Anton Krošelj je srečno prišel l. 1919. iz vojne domov. Hišica je bila premajhna in prerevna, da bi zamogel vzeti nevesto na dom, zato hajdi v Ameriko po dolarje. Vse je šlo po sreči in po načrtu. S pridnostjo si je prslužil tam 1000 dolarjev, s katermi se je letos poleti vrnil domov. V par mesecih je bila hiša prenovljena. Poiskal si je nevesto, pridno in dobro. Poroka se je vršila 28. novembra; toda v veliko žalost njemu samemu, nevesti in drugm svatom ga je še isti dan zgrablia mrzlica, (kal bolezni je prinesel iz Amerike.) Moral je v posteljo, iz katere ni več vstal; 15. decembra je podlegel. Umrl je za pljučnico, ki se mu je drugič ponovila. Njegova tragična smrt je vzbudila pri vseh sočustvovanje do priletnih staršev, katere je rajnki pustil brez opore in pa do neutolažljive neveste-soproge. Rajnki je bil priden in globokoveren človek, bil je stalen naročnik »G. S.« in ji redno pošiljal dopise iz Sheboygano - Amerika. Vreden je tedaj, da se mu s tem postavi v »G. S.« skromen spomenik. N. v m. p.! Preostale naj Bog tolaži!

Štanjel.

Naše prosvetno društvo »Štanjel« deluje razmeroma prav živahno. So sicer nekatere pomanjkljivosti, toda o teh danes nočemo razpravljati. Če bo potreba in če bo nam uredništvo dalo na razpolago svoj prostor, — (ako bo kritika primerna, radevolje, opomba uredništva) — bomo o tem govorili ob priliki. Za danes samo sporočamo, da bo naše društvo na praznik sv. Štefana ob 2.30 popoldne priredilo v gorki grajski dvorani igro »Tri sestre«. Največ zaslug za to vprizoritev imajo naše vrle članice. Za nameček bomo dali šaljiv prizor: »Kmet in fotograf«. Par pesmi bo zapel tudi naš širom znani cerkveni zbor pod vodstvom g. pevovodje Breščaka. Slišali bomo tudi deklamacije in med odmori bo svirala godba. Zato na sv. Štefan vsi v Štanjel!

Iz Baške grape.

S strogo brezozirnostjo in pretirano točnostjo je letos zima prevzela svojo vlado. Naša grapa, ki je bila vedno šteta med najgorkejše, letos ne občuti te prijetne izjeme. Mraz ovira marsikatero kmečko in tudi javno delo, tako n. pr. v tovarni v Klavžah, kjer bi bilo delo v polnem razmahu, da ni te zapreke. Tudi raznim lesnim trgovcem nagaja v tej ali oni obliki. Na prosvetno delo pa upliva mraz ugodno. Toda o tem prihodnjič.

Štjak.

Malokdaj se oglasimo s teh zapuščenih hribov, pa še sedaj moramo poročati samo žalostne novice. Res smo zapuščeni, saj nas je zapustil naš gospod Drašček in se preselil v Kobjoglavo. Dvanajst let je delal med nami, se trudil za obširno duhovnijo, žrtvoval na zadnje za nas še zdravje. Vemo, da je šel od nas z vžaljenim srcem, ker so mu gotove osebe, ki so poklicane za vse kaj druzega, metale povsod polena pod noge. Nehvaležneži! Kdo je oskrboval med vso vojno aprovizacijo, če ne on?! Koliko si je naredil dobička, koliko obogatel, kakor so drugi na takih mestih? Ubožec, še sam je moral velikokrat dokladati! Koliko potov in stroškov je pa imel, da je pripravil zopet v Štjak zvonove! In ko se je postavil za poštenost in zahteval pravičnost od cerkvenika, ki mora vendar znati, kaj je njegovo, kaj pa cerkveno, tedaj je bil v očeh mnogih on krivičen, on hudoben, dasi je bil pripravljen javno preklicati vse, ako se mu dokaže krivica. Gospod ni obrekel in se ne zlagal in vendar kaka gonja zato proti njemu! Za danes molčimo še o nadalnjih surovostih in hudobijah proti njemu, počasi pride tudi to na dan. Povemo pa tudi gospodu tukaj očitno, da nas je bilo na koncu veliko ž njim in bomo o priložnosti pomedli s tisto klapo. Druga, še bolj žalostna pa je, da so se pri nas zopet pojavili tatovi in roparji in da so to: *domačini!!* Domačim ljudem krasti, domače ljudi po cestah z nožmi napadati, to je skrajno divjaštvo! Vedite, gotovi mogočneži, to so sadovi vašega hujskanja in vaših lepih zgledov! Hvala Bogu, da so orožniki iz Vipave kar tri take tičke že spravili pod ključ, drugi pa pridejo še na vrsto. *Fant — domačin.*

„Goriška Mohorjeva družba".

Zavest kako velikega versko-kulturnega pomena je »Goriška Mohorjeva družba« za naše ljudstvo nas sili, da ponovno opozorimo preč. gg. poverjenike na *Mohorjeva dneva* in sicer *praznik sv. Štefana in naslednji dan nedeljo 27. decembra,* katera smo določili, ker zahtevajo tovarne papirja, da se večja množina papirja naroči tudi 6 mesecev poprej, kakor tudi vsled tega, da bomo mogli v prihodnjem letu postreči cenjenim našim udom s knjigami vsaj kmalu po Vseh svetih.

Praksa nam je dokazala, da ne moremo zadosti priporočiti preč. gg. poverjenikom *nabiranja udov po frakcijah.* Z gotovostjo trdimo, da so imele duhovnije, v katerih se je uvedlo to nabiranje, sijajne uspehe.

Zato naprošamo preč. gg. poverjenke ponovno, *naj si razdelijo fare po frakcijah, za vsako določijo zaupnike ali zaupnico, ki naj ob Mohorjevih dneh obišče sleherno hišo v svojem okraju. Naj ne bo družine, ki bi ne imela Mohorjevih knjig.*

Do 6. januarja naj nam preč. gg. poverjeniki naznanijo število članov, vse nabiralne pole pa moramo prejeti najkasneje do svečnice.

V nadi, da bo naš poziv našel širok odmev spričo velike naloge, ki jo vrši naša »Goriška Mohorjeva družba« in katero bodo šele pozni rodovi ocenili, voščimo vsem gg. poverjenikom in cenjenim udom blagoslovljene božične praznike in srečen začetek novega leta.

Goriška Mohorjeva družba.

Listnica uredništva.

Mlekarska zadruga, Šebrelje: Vašega dopisa ne moremo priobčiti, ker je brez podpisa. Samega zadružnega pečata ne moremo smatrati za zadosten podpis zlasti še, ker je zadeva zelo osebnega značaja.

Listnica Kmetsko-delavske zveze in političnega društva »Edinosti« v Gorici.

1. *R. F., Staroselo 43.* Pošljite tajništvu izvleček konkordata, na kar bo tajništvo posredovalo.
2. *St. V., Bovec.* A. Š. naj pošlje tajništvu izvleček konkordata, na kar bo tajništvo posredovalo.
3. *I. Š., Goče.* Tajništvo je odposlalo rekurze direktno davkariji v Ajdovščini.
4. *A. K., Vrhpolje.* Vaš dopis je tajništvo prejelo. Tajništvo je napravilo do Vas samo svojo dolžnost.
5. *L. B. in Dr. I., Kuk.* Prošnji za zračno železnico (teleferico) je tajništvo že pred tednom vložilo pri podprefekturi.
6. *M. M., Idršček 19.* Županstvo nima pri stvari najbrže nobene krivde. Tajništvo bo v Vaši zadevi posredovalo; o uspehu Vas obvestimo.
7. *Sv. Fr., Trnovo pri Il. Bistrici.* Vašo zadevo bo tajništvo priporočalo posl. Besednjaku.
8. *I. K., Ljubinj 38.* Pošljite tajništvu izvleček konkordata, nakar bo tajništvo posredovalo pri finančni intendanci v Trstu.
9. *I. L., Št. Viškagora.* Ko prouči tajništvo prometni zakon, Vam bo o naprošeni zadevi poročalo pismeno.
10. *Ž. Fr. Lokovec.* Ob priliki zglasite se osebno v tajništvu; prinesite s seboj pokojninsko knjižico; na to bo tajništvo posredovalo pri zakladnem nadzorništvu v Trstu.
11. *Koš. Fr., Kromberg št. 127.* Z dekretom Vam je bila zavrnjena druga cenitev. Ob priliki pridite v tajništvo po listino.
12. *B. A., Podmelec.* Pismenih nasvetov ni mogoče dati v tako zamotani zadevi; zato zglasite se v tajništvu in prinesite s seboj tudi vse dokumente.
13. *I. D., Soča.* Prepis prošnje smo prejeli. Prepis bo tajništvo izročilo posl. Besednjaku in ga naprosilo, da v zadevi posreduje.
14. *T. J., Podstenje, Trnovo - Bistrica.* Tajništvo Vam bo odgovorilo pismeno, ko prouči predmetni zakon. *Tajništvo.*

Darovi.

Za Sovensko sirotišče: Delavci iz Moute ob švicarski meji darujejo 25 L, p. n. Jože Šuligoj, učitelj, Rute-Volče, 60 L. — Srčna hvala!

Izjava.*)

Podpisana preklicujem vse žalitve, katere sem izrekla proti gosp. Frančiški Simčič roj. Debenjak iz Kozane štev 3, ker ne odgovarjajo resnici, in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

Kozana, dne 22. decembra 1925.

Pavla Feri, Kozana 140.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo samo v toliko, kolikor zahteva zakon.

Bik - plemenjak, 17 mesecev star, sive švicarske pasme je na prodaj. Marija Bizjak, Sv. Peter pri Gorici 186.

Prostori za skladišče ali gostilno se oddajo takoj v najem. Via Corno št. 11.

Trtnica Josipa Pipana. Preserje 16, Komen ima na prodaj več tisoč cepljenih trt črne in bele vrste na raznih amerikanskih podlagah. Na zahtevo pošlje cenik.

Posestvo z novo stavbo na lepem prometnem kraju v bližini Gorice je na prodaj radi izselitve. Informacije pri upravi našega lista.

Kje dobite pristna domača vina? Pri »Vinarski zvezi« v Gorici, ulica Formica štev. 1 (tik Korna). Zveza ima v svoji zalogi izborna domača vina vseh vrst, po zmerni ceni. — Poskušajte!

Pozor!

Naša zavarovalnica

„L'UNION"

— Gorica —

se je preselila s svojim uradom

v Via Barzellini št. 2

I nadstropje.

VOJNI OŠKODOVANCI!!!

»Associazione Veneta Cooperativa« (ASVECO)

Gorica = Corso Verdi 23 = Gorica

Sprejemajo se do 31. decembra 1925 prošnje za predujme na vojnih škodah tičočih se stavb.

Za oškodovance, ki še niso zgradili, bode »ASVECO« izvršil zgradbo v popolnem obrtnem pravilu, na podlagi cele svote, ki pritiče oškodovancu in po načrtih, ki se imajo določiti v skupnem soglasju z oškodovanci.

V vsakem slučaju bo »ASVECO« poskrbel za izplačilo potrebno pri zgradbi stavb porušenih od vojne na način, da bo ščitil vse njihove koristi.

Pekovskega vajenca sprejme takoj Lojk Franc, pekovski mojster, Idrija štev. 555.

Ciniburkova knjigarna v Idriji sprejema naročnine za vse tuzemske in inozemske časopise, revije, muzikalije itd.

Diplomirani zobotehnični ambulatorij - -

RUDOLF BREZIGAR v Gorici

Via Mameli 5. 1 nst.

sprejema vsak dan od 9-12 in od 2-5.
Delo zajamčeno!!!!
Za manj premožne po znižanih cenah.

Gorica — IVAN KACIN — Piazza N. Tomaseo 29. = Tovarna cerkvenih orgelj, harmonijev se priporoča preč. duhovščini in pevskim društvom. — Za vsako delo se jamči. Plačila na obroke. Zahtevajte cenik.

Stolpne ure

najmodernejšega sistema ki se navijajo vsakih 8 dni imam v zalogi

Franjo Štolfa, urar
Komen na Krasu

Lloyd Sabaudo.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

»Conte Biancamano« 3. I. 1926.
»Conte Rosso« 24. I. 1926.
Iz Genove v Njujork v 9. dneh;

v Južno Ameriko:

»Principessa Maria« 30. 12. 1925.
»»Tomaso di Savoia« 13. I. 1926.
Iz Genove v Buenos Ayres 19 dni.

v Avstralijo:

»Regina d'Italia« 20. jan. 1926.

Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica, Via Contavalle št. 4.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

specijalist za ustne in zobne bolezni, ordinira

v GORICI na Travniku 5/II.

od 9. do 12. in od 3. do 5.

V IDRIJI vsako prvo in tretjo soboto in nedeljo v mesecu (okr. hranilnica).

ZDRAVNIK

Dr. Just Bačar

Gorica, Viale 24 Maggio št. 9

Zdravljenje s Sollux-žarki in ultravijoletnimi žarki.

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija Dr. A. DE FIORI

V GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14

SPREJEMA OD 9-12 IN 2-4

POZOR!

Tvrdka Anton Terpin & Comp.

manufakturna trgovina, Gorica, Raštelj 10

je sedaj za božične praznike in novo leto otvorila razprodajo velike zaloge blaga

po tovarniških cenah.

Plačam najvišje cene za kože lisic, podlasic, kun, zajcev, mačk veveric, jazbecev i. t. d. i. t. d.
Prodajam PASTI in POSEBNO MESO za lov na divjačino.

Delavnica za strojenje in barvanje

Nihče nima pravice kupovati zame

WALTER WINDSPACH

GORICA - Via Carducci 6 - GORICA

Pozor na izpremenjeni naslov!

„Mundlos" šivalni stroji „Göricke" dvokolesa, motorini „Fiam" belgijske puške se vdobe le pri

Josipu Kerševaniju-Gorica

Piazza Cavour št. 9

Mehanična delavnica, Piazza Cavour štev. 5.

Teod. Hribar (nasl.) = Gorica

CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart Z Naymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno! Cene zmerne!

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom"

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka

Delniška glavnica in rezerve:	CENTRALA LJUBLJANA	Rezerva SHS
Din. 50,000.000		Din. 10,000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje: na vložne knjižice po čistih 4% (davek plača banka sama). Na tekoči račun ter proti odpovedi najbolje po dogovoru.

Sprejema tudi dinarske vloge in jih obrestuje najugodneje. — — Izvršuje denarna nakazila na tu in inozemstvo. — Nakupuje in prodaja svakovrstne valute, vrednostne papirje in srečke.

Plača vedno priznano najvišje dnevne cene za obveznice vojne odškodnine (bone).

Izvršuje sploh vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

Nakupovalci pozor!!!!

Predno si nabavite božičnih daril, oglejte si velikanska skladišča konfekcijske tvrdke. Zaloge, damskih plaščev, moških sukenj, vsakovrstne kožuhovine, oblekce in površnike za deklice in dečke, klobuki svetovne znamke „Borsalino fu Lazzaro", volneno perilo, domače čevlje, dežnike, bluze, jumperji, golfi, nogavice, nepremočljivi plašči „Pirelli" i. t. d. i. t. d. po najnižjih cenah pri znani tvrdki

GIUSTO VUGA & COMP.

GORICA - CORSO VERDI 38 - GORICA

Telefon št. 132

Prvovrstna krojačnica za dame, gospode in častnike.